

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizennyolczadik évfolyam. IX. füzet.

1879. Szeptemberhó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Az erdők az 1878-ik évi párisi kiállításon.

Irta : B e d ő A l b e r t.

(Folytatás és vége.)

Bár mennyire kényszerítsen is a tér és a tisztelt olvasók feltételezett türelme tárgyam összeszorítására, még sem tehetném hiba elkövetése nélkül, hogy Amerika igen számos fajjal bíró fáiról ne emlékezzem meg. Az angol gyarmatok és az Egyesült-Államok számos érdekes, előttünk európaiak előtt sok részben még nevérol sem ismert fát mutatnak be. Mind az Egyesült-Államok, mind az angol gyarmatok kiállításán meglátszott, hogy otthon a fák bő kincsével rendelkeznek s az erdőgazdaság culturalis teendőire még keveset gondoltak; a bemutatott tárgyak pedig minden gondos felállításuk mellett is mind tömegben, mind választékban mintegy magukon viselték annak kifejezését: itt vagyunk, mert annyi van belőlünk, hogy a világ minden részére eljuthatunk s becsünk és értékünk olyan, mely érdemessé tesz

arra, hogy máshová is elvigyenek. A csinos, könnyű és praktikus serénységgel kezelhető házi és gazdasági eszközök egész bő sora volt található. Itt azonban csak azon pár fanemre szorítkozom, mely az európai erdőknek nem alárendelt jelentőségű versenyt csinál s mely már annyira tért foglalt föld-részünk nyugoti felén, hogy Angliából a svéd és norvég fát igen érzékenyen kiszorította s a német piacra utalta, a meny nyiben utóbbi 4—5 év óta a svéd és norvég kereskedők a szebb amerikai fától kényszerítve, főleg a német piacon tet tek eladást, melyet korább alig kerestek fel.

E fák elseje, a pinus ponderosa, (Var-Dougl. et Jeffrey; Pitch Pine, Yellow Pine) melyet nagyobb mértékben 1873-ban kezdtek importálni, már is nagy tért nyert sőt a buto rokra is kezdik használni, ára előnyösen olesó, színe szép ele ven sárgás, fája erős, súlyos és gazdag gyantatartalmu, hordképessége kitünő. A francia erdészeti pavillon nagy mértékben használta e fát; vagonokra, hajó- és hidépítésre alkalmazzák s több francia vasut már talpfára is használja, a kiállításban pedig angol és francia butorgyárosok egész szo bafelszereléseket állítottak ki e fából, mely kellemes világos színe által tünt ki, sőt egy zongora is volt belőle készítve. Magassága sokszor eléri a 170—250 angol lábat és átmérője 6—10 láb.

A sárga fenyő az egyesült államok erdeiben és kiválóan Californiában tenyészik; hogy fogalmat nyujtsunk arról, mily óriás tömegben kerül már használat alá, elég legyen megemli tenünk azt, hogy a havrei kereskedelmi kamara számadata szerint Amerikából már 1874-ben ezen fából 7 millió köb méter került kivitelre, mely ha nem is jött mind Európába, de bizonyosan belőle sok. Egy köbméternek ára Havre-ben 75 frank.

A másik jelentékeny versenytárs, mely ugyan a kiállítá-

son kisebb mértékben volt látható, de a mely az ott jelen volt amerikai képviselők által mint olyan jeleztetett, mely nekünk nagy versenyt fog csinálni, az abies alba (White spruce) sokkal kisebb fa ugyan, mint az előbbi és vékony vöröslő fehéres szinnel, mi az amerikai fák nagy részét jellegzi, alkalmas a vastagabb fát nem kívánó mindennemű építkezésre, gyorsan nő s Amerikában nagy mértékben használják mindenre.

Az abies douglasii Amerika legóriásabb fájának egyike, mely a kiállításon 20—40 hüvelyk vastagságu rönkökben s egy 2 méternél nagyobb átmérőjű óriás törzskoronggal volt bemutatva. E korongon 566 évgűrű volt megolvasható s így a törzs, melyről származott, Columbus felfedezése idejében legalább 180 éves lehetett; a korong teljesen ép volt s az évgűrűk feltűnően egyenletes növést bizonyítottak. E fát árboeczfákra, tartógerendákra s hajóoldaldeszkákra használják s nagy terjedettségénél fogva pedig jelentékeny exportra képes.

Kiváló kivitellel bír a hyccory vagy fehérdió (Carya alba) melynek könnyű, erős és a világos kőrishez hasonló szép, hajlékony fája van s melyet a kocsigyárosok tartós, ruganyos természetéért igen kedvelnek. Törzse 80 láb magasra és 2 láb átmérőre nő.

Megemlítem még azt, hogy az őskincsekben gazdag Amerika nemcsak a fának ad concurrenzt, hanem a cserkéregnek is és pedig közvetve már oly mértékben, hogy az oda átszállított sicilliai sumachot kiszorítja, a mennyiben a rhus tiphina leveleit és vékony ágait kezdik most nagyban gyűjteni s alkalmazni, miután tett vizsgálatok szerint 28⁰/₀ tannintartalommal bírnak s métermázsája ott 10 frankon adható, míg a sicilliai-nak ára métermázsánként 25 frank.

Innen jön a canadai fenyőnek (Pinus canadensis) szintén cserzésre használt és a kereskedésben hemlock-nak nevezett

kérge is, melynek métermázsáját Amerikában ottani szavatosunk adatai szerint 12 frankért árulják.

Igaz, hogy a jelzett fák már is érezhető versenye nem tagadható s hogy az amerikai fakereskedők, miként a kiállításra is elküldött tömeges anyagok igazolták, nem restek az igyekezetben, hogy minél több fát hozzanak Európába; egy körülmény azonban, mely az ügynek egyébiránt leglényegesebb része, a mi segélyünkre van s ez a kérdésben forgó fáknak még eddig legalább következetesen fennállott magasabb ára, mely a mi fáink versenyét lehetlenné nem teszi, kivált ha vasutainknak valahára okszerű vitelbérei lesznek s a tengeren való átszállítás Trieszten és Fiumén át erősebb kifejlődésnek indulhatna.

Az angol kormány erdészeti kiállítása Ázsiából India faanyagjait mutatta be egy teljes törzsmetszet- és maggyűjteménnyel, s e mellett az ott elforduló összes erdei fák és növények fajainak egy Calcuttában megjelent Brandis ottani erdőigazgató által angol nyelven szerkesztett kimutatását.

Nemesak Amerikából s nemesak a fenyők, de Ázsiából is jön fa, mely a mi tölgyünknek csinál versenyt s ez a tékfa (*tectonia grandis*), mely hasonló a legjobb tölgyhöz és alkalmas mindarra mire a tölgy, s különösen a hajóépítészet kedvelt fája, ára azonban magas, mert Havreben köbmétere 250, egész 300 frank.

Az angolok a gépek nagy mesterei lévén, úgy hisszük, hogy nem alkalmatlan helyen teszszük, ha az erdészeti gépészetet illetőleg, az angol kiállítás körében emlékezünk meg, a mi annyival indokoltabban lehet helyén, mert az összes gépészeti kiállítások között a faanyagok feldolgozását teljesítő gépekben általában valami új nem volt található, s mert a megemlítésre méltóbb azon egyetlen gép, melyről itt megemlékezünk, éppen angol gyártmány, és pedig a nagyhirű Ransom

cezég által álló fák leejtésére szerkesztett gőzfűrészgép. A gép leírását mellőzhetjük itt, mert mint említők, azt hazánk számos lapja, köztük az „Erdészeti Lapok“ is ismertette, miért is csak azon kísérletről emlékezünk meg, mely e géppel Páris közelében múlt évi július 16-án a meudoni erdőben tartatott, de a mely a kísérletet vezető gépconstructor várakozását sem elégitette ki. A favágóknak kevés, vagy éppen semmi versenyt fog csak csinálhatni, mert jelentősége csak téres helyen és itt is csak oly erdőkben lehet, melyek fái oly távol állanak egymástól, hogy a fűrész közöttük könnyen hordozható; igaz, előnye az, hogy a fát közel a földhöz vágja le, de másfelől a vágó fűrészlap vízszintes állítása, mely a gép alá állítandó, faékek segélyével eszközölhető, valamint annak a megszorulás ellen való védeke és gyakori olajozása, továbbá a fűrészpornak ott észlelt nagy és kemény tömörülése a fogak között, mely egyébiránt elhárítható, a fűrészlap felmelegedése vágásközben, a víz megszerzése s a gép ingékonyasága az elérhető előnyt tetemesen csökkentő nehézséget okoznak s folytonos figyelmet és munkát igényelnek.

Olaszország erdei szintén részt vettek a kiállításban; azonban első tekintetre is látni lehetett, hogy benne oly országgal állunk szemközt, mely idegen fára van utalva, bár a déli részen vannak még rengetegei, melyekbe a jelen volt olasz szaktársunk nyilatkozata szerint csak akkor megy be az erdőfelügyelő, ha egy század bersaglieri katona környezi.

Az országban növény fák mintametszetekben és törzskorongokkal voltak képviselve, melyek nagy része a déli éghajlatnak megfelelően igen erős növekvést mutatott; azonban több volt köztük olyan is, melynek dús növényét a korhadás foltjai homályosíták el.

Fakiállításánál érdekesebb volt azon leírás, melyet a casentinói erdőkről adott, közölve ebben az ott mivelt és

telepített fákra vonatkozó jegyzeteket, melyek rövidek ugyan, de mégis némi tájékozást nyújtanak azok tenyészteti viszonyairól, kimutatván egyszersmind a tengerszin feletti tenyészteti határokat. Ez ismertetésnek szaktekintetben való kiegészítésére szolgálhat a földmívelési igazgatóság által az Olaszországban mivelt mezei terményekről és fákról kiadott kathalogus, mely a fák közönséges és fajsulyáról szóló adatokat tartalmaz.

Olaszország is természetes piacaink egyike s azt hisz-
szük, hogy a fenyőanyagok mellett nem lenne hálátlan munka a nálunk bővülködő bükkfából odavaló exportra hivatott vékony deszkák kivitelének ügyét tanulmányozni. Már is szállítjuk tavolletti néven ez árut oda; de mint szakértő egyének útján tájékozódttunk, abból még többet is lehetne ott értékesíteni s kérdés, ha nem lehetne-e oda tűzifát is vinni. Hiszen ha a magyar és osztrák tengerpart karstszikláin nyomorgó cserjéket s azok kiásott gyökereit egész bárkák szállithatják a szemközt lévő olasz tengerpart lakosainak tüzelésre, azt kell hinnünk, hogy legalább a tengerhez közelebb lévő erdők-
ből lehetne a jó tűzifával üzletet csinálni.

Egyébiránt a vékonyabb méretű négyszögben 8—15 cm-es és 3—5 méter hosszú bükk épületfának még Görögország s az ezzel szomszédos keleti tartományok felé is jelentékeny piac kinálkozik, mely annyival könnyebben lehet kereskedőink által felkarolható, mert ez anyagnak odavaló szállítása az utóbbi években tetteleg kezdetét is vette.

Spanyolország csak fában és illetőleg faminták és kiállítóinak számára küldött többet a kiállításra, mint Olaszország; azonban elsőséget nyerhet e fölött annyiban, mert láthatóvá tette, hogy fában még gazdag vidékekkel bir, melyeket több helyt francia tőkepénzesek vettek át kihasználásra.

Kiállításáról nem érdektelen feljegyezni, hogy egyes pro-

vinciái s városai külön-külön gyűjteményeket állítottak ki a határukban tenyésző fanemekből, melyeknek százakra menő változatai nem érdektelen látványt nyújtottak, ha bár szaktekintetben nem sok jelentőséggel is bírnak.

A dugasztölgy és dugóipar természetesen Spanyolországból is be volt mutatva és ez ott igen fontos ipar, különösen Catalonia-tartományra nézve, melynek dugasza, a spanyol szakértők állítása szerint, a világ legjobb dugasza s leginkább lenne alkalmas az Európából Amerikába történő biztos borszállításra. Annyi igaz, hogy a mit ebből a dugaszból láttunk, az nemcsak kívülről volt sima és compact, de kettémetszés után is olyan volt. E jó tulajdonának azonban, mint egy spanyol előkelő ur nekünk elbeszélé, azon sajnos következménye lett a cataloniai erdőbirtokosokra, hogy az andalusiaiak annak czime alatt, hogy a becses tölgyfaerdők kipusztulásától félfhetni, azt vitték ki a parlamentben, hogy Cataloniából dugaszt kidolgozott állapotban nem szabad exportálni, a mi természetesen az erre rendelkezésre álló andalusiai dugasznak s illetőleg erdőbirtokosoknak sokkal kedvezőbb keletet biztosít.

A világ többi országai legnagyobb részben kivéve Németországot szintén képviselve voltak kisebb nagyobb fagyűjteményekkel; ezek közül azonban igen soknál még a kiállított fák botanicus neve sem volt megtudható, szaktekintetben azonban azon meggyőződést kelthették fel, hogy általában a műasztalosok számára és műtárgyakra alkalmas kemény és szép színű fák a tengeren tuli országokban és szigeteken bőven előfordulnak s a világpiacznak ebbeli szükséglete aligha talál valaha hiányra.

Az előadottak után méltán fejezhetik ki t. szaktársaim azon kérdést, hogy mit mondok már hazánk erdészeti kiállí-

tásáról, mely nekünk édes gyermekünk s melylyel épen azért mostohán bánnunk nem szabad. És én megvallom, hogy legkisebb részben sem lehetne kedvem e tárgynak bármily részletes módon való ismertetésébe bocsátkoznom; azonban, azt hiszem, hogy t. olvasóimnak e részben már a kiállítás ideje alatt és ezt követőleg szerzett tájékozása alapján mellőzhetem itt az egyes kiállítási tárgyak jellegezésébe való ereszkedést és pedig annyival inkább, mert erdészeti kiállításunk ismertetéséről ugy s volt már több helyt elég részletes tudósítás olvasható.

Legyen azért elég ez alkalommal annyi, hogy azon kedvező nyilatkozatokat, melyeket a magyar erdészeti kiállításról szóval és nyilvánosan mások elmondottak, a magam részéről a nélkül, hogy hibát követnék el, bizonyíthatom. Kiállításunk rendszeres és egyöntetű kerek egészet képezett s tiszteletre méltóan állhatta meg helyét a mivelt népek erdészeti kiállítása közt. A földből kelő kis facsemetétől kezdve a leg-tökélyesb és szebb parkettábláig és hajóféig minden és minden hazai fanem kitűnő példányokban volt képviselve. A tudományos tért illetve szakirodalmunkat, mely igen kedvező elismerésben részesült, az országos erdészeti egyesület mutatta be, mint szintén a közalapítványi erdőkről adott ismertetést a közoktatási ministerium; végül pedig a m. k. pénzügyministerium által „az államerdők gazdasági és kereskedelmi leírása“ czim alatt állíttatott ki azon munka, melynek szerkesztője ez igénytelen sorok írója. A mi pedig elhelyezését és berendezését illeti, e tekintetben a m. k. kormánybiztosságot s a különösen ott megbízva volt erdészeti felügyelő tagokat teljes elismerés illet meg.

Hogy a magyar erdészeti kiállítás sikerült voltáról tett állítások nem tulzók, azt eléggé fényesen igazolja a nemzetközi bíráló bizottság tagjainak ítélete, melynek hozatalánál a 14 bíráló között 13 idegennel szemben csak 1 magyar állott.

És itt azt hisszük, hogy a kiállítóknak oda ítélt jutalmakról nem lesz érdektelen a következő rövid statisztikai adatokkal szolgálni. A kiállítók összes száma volt kerek számban 1000; ebből a magyar kiállítók száma 28. Aranyérem adatott összesen 39; ebből nyert Magyarország 7-et, Ausztria 6-ot, Anglia 3-at, Franciaország 15-öt, az Egyesült-Államok 2-öt, a francia gyarmatok és Algir 5-öt, Olaszhon 1-et.

Ezek szerint a Magyarország részéről nyert jutalmak számát arányba állítva a résztvett magyar kiállítók számával, biztos lehet mondani, hogy az összes kiállító országok között hasonlóan kedvező sikert egy sem vívott ki s hogy ez eredmény annál teljesebb, minél inkább talál megfontolásra azon körülmény, hogy a fapiacson leghatalmasabb két versenytársunk Svéd- és Oroszország annyira le lettek győzve, hogy a miénknél sokkal több kiállítóik összes számára sem jutott egy aranyérem se.

Az egyes országok kiállítási tárgyairól történt megemlékezésemmel jeleztem azon tárgyakat, melyek hazai erdőgazdaságunk szempontjából figyelemre érdemesek s így még csak azon óhajtsanak adhatok kifejezést, vajha csakugyan minél többen fordítanak is figyelmet az ország legbiztosabb jövődelmét nyújtó birtokára, az erdőkre s a költséget és fáradságot a jelzett irányokban való javításra az állam és magán erdőbirtokosok egyaránt ne sajnálnák.

A mit még ezentul mondani akarok, nem csupán azért mondom, hogy ismertetésemnek kerekébb befejezést adjak, de elmondom azért, mert a kiállításon teljesített bírálati munkálataim és tanulmányaim alatt még erősebben érlelődtek bennem s mert meggyőződésem, hogy erdeink érdekében s országos és nemzeti jóllétünk biztosítása tekintetében mulhatlanul szükségesek. Gondolatomnak és munkásságomnak soha

meg nem szünő tárgya az erdő s hazám erdészetének jövője, s az is, a mit mondani akarok, épen az erdővel való szünet nélküli foglalkozás közt érett meg fejemben.

Hitem az, és a jövő kétség nélkül igazolni fogja, hogy Magyarország anyagi jóléte emelkedhetésének egyik legbiztosabb zálogát az erdők képezik; mert ezek kevesebb idegen tőkét és kevesebb munkáskezet igényelnek, mint a gazdaság és más iparág, s termésök is legkevésbé van az időjárás szeszélyétől függővé téve. Mindez pedig Magyarország közgazdasági életében sokkal nagyobb fontossággal bír, mint bárhol máshelyt!

Legyenek bár Magyarországnak kiapadhatlan köszénbányái s a bel- és külföldi köszén szorítsa bármely mértékben le a fát a hazai fogyasztás teréről s használjon idehaza az építészet és az ipar minden neme vasat és bármi más pótszert a fa mellőzésére, mégis biztosnak tekinthető az, hogy gondos közgazdasági politika, az európai fapiaczok előre számított megfigyelése s erdőgazdasági ügyeinknek oktató és tapintatos vezetése mindig fogják biztosíthatni erdeink termésének értékesítését.

Az állam minden uton és módon s észszerű felhasználás mellett, áldozatot sem kímélve, mozdítsa elő az erdőnevelést s a most jövedelmet nem adó kopár területek beerdősítését, a minek az a jó haszna is van, hogy éghajlatunk szélsőségekre hajlandó kicsapongásait segít mérsékelni s ez által a földmivelés és ipar többi ágainak tesz kiszámíthatlanul hasznos szolgálatot. Nem kell ide oly áldozat, mely haszontalanul nyel el rengeteg összegeket, mert hiszen az okos gazda kevés pénzzel is tud gazdálkodni; de kell némi kis jó akarat s az, hogy testtel és lélekkel álljon dologhoz az, a kit ez illet.

A magyar erdőknek a külkereskedelmet közvetítő szállítás eszközei nem hiányoznak; de hiányzik ezeknél s illető-

leg az ezeket bíró társulatoknál a komoly akarat és törekvés arra, hogy az erdőből jövő anyagoknak, fának, szénnek és kéregnek a külforgalomhoz szükséges legolcsóbb szállítást megadják. Ha tehetünk is e részben az erdőknek tett szolgálatért elismerő kivételt a m. kir. államvasutak iránt, ez csak annak kimondására ösztönöz, hogy Magyarország külkereskedelmi érdeke az ennél nagy jövővel bíró faanyagokat illetőleg is azt teszi szükségessé, hogy a magyar vasutak üzleti ügyeinek vezetése minél nagyobb mérvben vétessék az állam kezébe, vagy érvényesíttessék azoknál az állami befolyás oly mértékben, mely lehetővé tegye, hogy az osztrák vasutaknak és a nagy forgalommal bíró triesti kikötőnek különben sem könnyű használatára utalt terményeink szűkkeblű magán érdekek kielégítése végett a fogyasztó piacokról legalább itthon tett és megszüntethető akadályok miatt ne szoruljanak le.

Nem szabad tűrni azt, hogy a faanyagok vasuti szállítási díjait a legtöbbször egyesek által uralt magán vasutttársulatok a szerint szabják meg, a mint jó vagy rossz kedvök, avagy szűkkeblű magánérdekök hozza magával, mert a társulati jog ezt ily mértékben nem biztosíthatja részökre és legalább addig nem, míg az állami kamatgarantiát igénybe veszik.

A faanyagok szállításánál jelenleg fennálló és nemcsak következményeiben helytelen, de magában véve is igazságtalan refactia-rendszert meg kell szüntetni s az anyagok természete által feltételezett mérsékelt szállítási díjakat alkalmazni, még pedig olyanokat, melyek nem teszik lehetővé azt, hogy addig, míg a külföld fapiacza által elbirható bármily nagy tömegre menő anyagot szállíthatnánk a külföldre, addig idehaza a vasuton behozott stiriai fa a dunántúli, a galicziai pedig a tiszamenti vidékről szorítja le a hazai terményeket.

A faanyagok vasuti szállítási díjainak megszabásánál kormányunknak általában a következők követését ajánljuk :

a) refactiák csak előre meghatározott tömegre és ezzel arányban álló kilométer távolságra legyenek adhatók és a díjak szabályszerűleg köztudomásra hozassanak;

b) a vaspályáknál, értve az osztrák vonalakat is, egyenlő egységi szállítási díjak alkalmaztassanak;

c) a tűzifa szállításánál általában olyan kedvezmények adassanak, mint a kőszénnél.

Álltassék az erdőakademián egy külön erdővegytani tanszék, melynek tanára kizárólag az erdészetet illető kérdésekkel foglalkozzék s melynek vezetője a magán tevékenység útján nem prosperálható s ezért az állam részéről megindítandó erdészeti kísérletügy vezetését vigye, hogy nemcsak a tudomány, de főleg a gyakorlati gazdálkodás öntudatos fejlesztésére szükséges azon szakmunkák teljesíttessenek, melyeket mi helyettünk és a mi részünkre senki sem teljesíthet, s melyekre szükségünk van, hogy erdeink organicus természetét megismerhessük.

Álltassék a budapesti m. kir. tudomány-egyetemen is az erdészetnek egy külön tanszék, melyet az országos erdészeti-egyesület már régebben is kérelmezett, hogy ennek útján az egyetemet látogató jövődöbeli magyar földbirtokosoknak s a közigazgatás vezetésére nevelt ifjaknak az erdők becséről s azokban folytatandó gazdálkodás természetének alapelveiről helyes fogalmak és ismeretek adassanak, mire anyagi jólétünk biztosítása érdekében, mint magán- és nemzet-gazdaságunk egyetememes gyökeres javulhatásának egyik igen lényeges eszközére szükségünk van.

Az erdőbirtokosok a jelennek általuk elvett jövedelméből adjanak a jövőnek is úgy, mint Haynald érsek fordítja erdeje jövedelmének bizonyos részét erdősítésekre. Az erdészek pedig leljék becsvágyuk kielégítését abban, hogy az elpusztult, vagy

általuk elhasznált erdők helyett, ha azok talaja feltétlenül csak az erdőmivelésre alkalmas, új erdőket neveljenek.

Fordítsanak erdészeink és erdőbirtokosaink a kocsános és fürtös tölgy, a lucz-, jegenye- és a talajra meg égaljra különben nem épen igénytelen vörösfenyő tenyésztésére is szorgos gondot és lankadatlan buzgalmat, mert ezek azon fák, melyek terményei a külföldi piaczkon, nyugoton, délen és keleten s Észak-Németthonban is biztos fogyasztókra számíthatnak.

Az erdők közelében vagy belsejében megtelepíthető s kezdetben bár mily szerénynek ígérkező fafogyasztó iparvállalatoknak ahoz értők által való megtelepítéséhez nyújtassék minden részről a lehető legkiterjedtebb támogatás és könnyítés.

Kövessék a magyar földbirtokosok ott, a hol csak lehet és érdekeik veszélyeztetése nélkül tehetik, a fának tövön vagy helyt az erdőben való eladását s az ipar körébe vágó tevékenységet bizzák az annak terén könnyebben mozgó s igényeit jobban ismerő kereskedők kezére, minék még azon haszna is lesz, hogy az erdőt illető tevékenységük eredménye nem oszlik meg, hanem egész teljességében marad az erdőmivelés javára.

Részesíttessenek az erdőgazdaság terén kiváló elismerésre méltóan működő erdészek s a gazdaság teendőiben és az erdők védelmében fáradságos részt viselő erdőőrök a hasznos munkálkodásban való minél nagyobb serkentés céljából mind az erkölcsi, mind az anyagi jutalom illendő javaiban; mert az emberi természet indokoltá teszi ezt s a becsületes munka méltányos elismerése az újabb buzgalom legbiztosabb emeltyűje.

Ne keressük távolabb álló, eddig ismeretlen és ezért kétes eredményű intézményekben jóllétünk emelésének eszközeit, hanem becsüljük meg a közel álló s célunk elérésére még ma elegendő anyaggal bíró erdőket, melyek egyszerű alakban megjelenő kincseit eddig oly kevésbé méltányoltuk.

Ezek azok, melyek hazai erdőgazdaságunk okszerű fejlődésének s mint fennebb is jelzém, erdeink jövedelmezőségének biztosítása végett, elutasíthatlanná vált követelmények gyanánt lépnek előnkbe, melyek teljesítésétől, vagy netaláni vétkes elmulasztásától függend az, hogy a magyar állam 15.9 millió hold erdejének fatermése után megkapja-e, vagy elveszítse-e azon tekintélyes milliókra menő biztos pénzjövedelmet, melyet itthon és a külföldnek favásárlásra utalt országaitól nyerhet.

A sors, vagy ha szabad e helyesebb kifejezéssel élnem, saját hibánk az anyagi erejében különben még ma is elég gazdag Magyarországot az állami kormányzat terén elkövetett sajnos tévedésekkel oda juttatta, hogy ma már szokássá, hogy ne mondjam mellőzhetlenné vált mindent, miről szó van, a ránk nehezedett pénzügyi bajok kérdésével kapcsolatba hozni. Ugyanezért az uralkodó áramlat nyomása alatt én is kénytelen vagyok kifejezést adni annak, hogy mind az, minek létesítését ajánlám, az állami közpénztár segélyét oly kevésbé szükségli és veheti igénybe, hogy az épen nem keresztelhető valami momentuozus beruházási költségnek, hanem azon nagy és legalább is 4—500 millió tőkét képviselő erdőbirtok értékéhez képest, melynek javára szolgálánd s azon gazdag gyümölcsözéshez képest, melynek alapját megveti, csupán kegyelemfillérnek tekintendő, mert elvégre nem több 15—20 ezer forintnyi kiadásnál oly culturalis és anyagi célból, melynek teljesítését csak egy máról holnapra élni kívánó s a fokozatos megsemmisülésre öngyilkos-kézzel gazdálkodó nemzet tagadhatja meg. Nem kellene ezzel új költségeket sem szaporítani, mert igen számos még azon teljesen nélkülözhető kiadások sora, melyek a régen hangoztatott megtakarítások rovatára tartoznak s melyek fedezését, valamint eddig, úgy ezután sem fogja kívánni sem a közérdek, sem a nemzet jövőjének és anyagi eltető forrásának biztosítása.

A magyar földbirtokos-osztálynak igen nagy része csupán az erdőnek köszönheti, hogy az anyagi végromlás veszélyétől megmenekült s ha őszinte akar lenni, azt is bevallhatja, hogy a szükségből ma is legtöbbször az erdő szabadítja ki.

Elfeledheti-e tehát továbbra is az erdők iránti kötelezettségét a nélkül, hogy a fát önmaga alatt ne vágná le? Mi bizunk még abban, hogy erdészeinek szavát megérti s általános lesz e hazában az erdők iránti tisztelet, mert ezek aránylag legkevesebb költséggel, legkisebb fáradsággal és legbiztosabb jövedelemmel képesek a rájuk fordított gondot visszafizetni.

Most pedig köszönetet mondva a szíves türelemért, melyben t. olvasóim részéről igénytelen leírásom részesült, azon kéréssel zárom be soraimat, hogy erdészeti ügyünknek tisztelt barátai és szaktársaim kegyeskedjenek azon eszméket, melyeket legbensőbb meggyőződésem alapján ajánlék, magukévá tenni s minden helyt, hol erre alkalmuk nyílik és minden komolyan gondolkozó honfitársaiknál oda hatni, hogy azok teljesüljenek a nehéz sorssal küzdő Magyarország javára s a nép állandó jóllétének egyik legbiztosabb forrását képező, de eddig folytonos mellőzésben részesült erdőgazdaságunk felvirágzására.

Bajorhoni jegyzetek a vörösfenyő tenyészetéről.

A veresfenyő (*Larix europaea* D. C.) érdekes egy fanem! Feltűnő már azon sajátsága által, miszerint — egyedül a nálunk honos tűlevelű fanemek közt — tüit ősszel elhulatlva, minden mez nélkül huzza ki a telet, mely bizony elég zord tulajdonképi hazájában: az Alpok, Kárpátok s az Észak-Morva hegység felsőbb régióiban, s laktársa, a lúczfenyő, ugyancsak tömött bundába burkolja magát a hideg ellen. Világosság iránti nagy igénye, mely elsővé teszi a fanemek e tekintetben felállított sorozatában; rendkívül gyors növése, és

emellett fájának, különösen tartósság tekintetében, kitünő jósága: megannyi érdekes sajátságai e fanemnek. Ezekhez járul még a veresfenyő tenyésztés-viszonyaira, tenyésztési-feltételeire vonatkozó korábbi nézeteknek tarka különfélesége, gyakran egymással szembenálló eltérése.

A nézetek e korábbi, s néha lényeges eltérésének okát nyilván azon körülményben találhatjuk fel, miszerint, különösen Németországban, e fanemet fennebb érintett jeles sajátságai miatt, hosszú időn át a legkülönbözőbb s eredeti tenyészhelye viszonyaitól mindenképen eltérő termőhelyeken is igyekeztek meghonosítani; így igen természetesen tenyésztésre vonatkozólag: különböző viszonyok szerint, különböző tapasztalatok tétettek, s tapasztalat útján szerzett meggyőződést nem egy könnyen ad fel az ember, és még hozzá, német erdősz. És ez ellen kifogás nem is tehető! A hiba csak abban van, hogy kiki saját tapasztalatát általános szabályként igyekezett forgalomba bocsátani, és sokan nem akarták belátni, hogy a tett tapasztalatok és az azokból vont következtetések a veresfenyő tenyésztésének csakis az egyes termőhelyek saját viszonyai által előidézett módosulatára bírhatnak érvénynyel.

De még ily értelmezés mellett sem lehetett megbízható az észleletek legtöbbször, mivel azok igen gyakran elhamarkodottan bocsátattak közre. Így például megtörténhetett s nagyvalószínűleg meg is történt, hogy valamely érdemeket szerezni akaró főerdész egy — elegyes vagy elegyetlen — veresfenyő ültetvényt létesítve, alig-alig várhatott egy pár évig, midőn látva a kis csemetéknek, e fanem sajátságából folyó élénk növekvését, egy perczig sem késett ország-világnak hirdetni nagy sikerét, melyszerint: így meg amugy járván el, ilyen meg amolyan talaj, klíma stb., egy szóval, termőhelyi viszonyok mellett, mily kitünő eredményt ért el! ergo: a veresfenyő tenyésztésének nem is lehetnek más feltételei.

Természetesen ily elhamarkodott következtetések s felállított általános szabályok nem igen felelhetnek meg a valósnak. Mert az egynehány éves csemete : még nem fa; az egy pár éves ültetvény : még nem erdő! S valóban sokszor kellett is tapasztalniok az illetőknek, hogy az elértnek hitt és hirdetett kitünő eredmény, csak csalóka látszat, és hogy a szép ültetvény, még mielőtt erdő lett volna, elpusztult egy vagy más, a veresfenyő eredeti hazájában néha egyáltalában nem ismert betegség, vagy más veszedelem folytán.

Ma már e fanem lényeges tényész-viszonyait illetőleg, a hosszú időn át szerzett tapasztalatok folytán, inkább összeegyezők a nézetek, a nélkül azonban, hogy némely eltérések megszűntek volna.

A veresfenyő jó tenyészetéhez megkívántató fő-fő feltételekül, nagy általánosságban, a következők tekinthetők : a tengerszine feletti bizonyos magasság mellett, mérsékelt meleg, mély, egyenletes üdeséggel bíró, ásványilag erőteljes (különösen mész) talaj.

A fennebbiek elengedhetlen főkéllékek, nevezetesen sikeres elegyetlen tenyésztésre.

Az elegyetlen tenyésztés helyett általában a veresfenyőnek más fanemekkel való elegyítését ajánlják az erdészeti írók; hogy azonban a kellő feltételek mellett elegyetlenül is nagy szerű eredményt lehet elérni, arról nem mindennap kínálkozó alkalmam volt nem régiben személyes tapasztalatot szerezni.

Hazánkban, a m. kir. államerdőkben a veresfenyő csak némely erdőhivatalok területén, s ott is csak egyenként és elszórtan fordul elő *); arról nincs biztos tudomásom, hogy nem kincstári erdőben mennyiben lép fel tömegesebben.

Az én, tapasztalatból szerzett ismeretem mindössze azon egynehány veresfenyőfára szoritkozott, melyeket itt-ott

*) Bedő : A m. kir. államerdők gazdasági és kereskedelmi leírása 1878.

parkokban, fűvészkertekben és az erdőben is láttam. Ezek azonban sehogysen voltak alkalmas példák, hogy meggyőzzenek arról, mit az erdészeti írók szóban lévő fanemünkről mondanak, sőt ellenkezően. Például Gayer a legnagyobb magasságot elérő (honi) fanemekről szólva, a veresfenyőt mindjárt a legmagasabbra növő lúcz- és jegenyefenyő után sorolja. Ugyanő egy más helyen így ír: „A veresfenyő eredeti termőhelyén rendszeren egészen egyenes, és zárlatban igen vaskos törzsszel nő“.

Jelzett ismeretem mellett tehát nem tudtam eltelni a bámulattal, midőn azon veresfenyő erdőrészletet láttam, melyről itt holmit feljegyzek. Előre látom a t. szaktársak egy-némelyikének kétkedő fejesóválását, az alábbiak olvasásánál; ám a hitetlenkedő Tamás „illeszsze saját ujjait a sebhelyekbe!“

* * *

Gyakori kirándulásaim egyikének, f. é. május-hó elején, a Tegernsee nevű tó, és a mellette lévő, hasonló nevű helység körül elterülő erdők képezék színhelyét.

Tegernsee Münchentől 60 kilom. távolságra d. d.-keletre az elő-Alpokban fekszik, a tenger színe felett 732 méter magasságban.

Az utolsó vasuti állomástól, Schlierseetől, gyalog tett ut a bajor erdészek által nagy pietással emlegetett jegenye- és lúczfenyő őserdőn vitt keresztül. Én a sokat emlegetett „Urwald“-tól sokat vártam; láttam is ott menetközben hatalmas, pár száz éves jegenyefenyő törzseket, melyeket szemlélgetve, haladtam tovább és tovább, míg végre egyszer elérem a helységet, anélkül, hogy a várt őserdőt láttam volna. A végén is arról győződtem meg, hogy ez őserdő nem egyéb, mint egy már tisztességesen kigyérített vén erdő. Én tehát a fától nem láttam az erdőt!

Hisz vannak ott igen szép, hatalmas vén törzsek, de már

én részemről az őserdő megjelölését nem vesztegetném ezen erdőre, melynél sokkal különbeket mutatnak fel a mi székhely-havasaink. Hanem hát teljék örömük jámbor bajor szomszédainknak is őserdejökkel!

* * *

Tegernsee helységtől délre, alig egy negyed órányira attól, mészkőzetén, mérsékelt hajlással északnyugatnak fordulva, egy hegyoldal emelkedik és terül el a tó felett. E hegyoldal meglehetősen nagy terjedelemben (a terület nagyságát pontosan — sajnálatomra! — nem adhatom) 90 éves vörösfenyővel van benőve, mely fanem közé, alárendelt mennyiségben, 25—30 éves lúczfenyő, és itt-ott a fürtös juhar (*Acer pseudoplatanus*, L.) van természet útján elegyítve.

A talaj, melyről már előbb kell vala szólni, mint az egész vidéken uralgó kőzet málladéka, mész, agyaggal keverve, gazdag humus tartalommal; mélysége, a rendes sekély mésztalajtól eltérően, körülbelül 1.5 méternyi.

A vörösfenyő úgy 50—60 éves koráig, míg a fennebb említett fanemek csekély elegye megtelepült, egyenlőkorú szál-erdőt alkotva, egészen elegyetlenül nőtt és pedig oly meglepő szépen, hogy méltán bámulatra ragad.

A törzsmagasság gyakorlott szembecslők — az erdőtisztek — által 35, harminczöt méterre becsültetett; két törzsön, két-két irányban; tényleg tett mérések átlaga: egyiknél 92, a másiknál 85 cm. átmérő mellmagasságban.

Itt megjegyzem, miszerint a két megmért törzs nem az egész területen kikeresett két legvastagabb volt; azok, egy helyen megállapodva, rövid körültekintés után, mint a körül álló törzsek közt a legvastagabbaknak feltűnők, választattak; társaik azonban vastagság tekintetében lényegesen nem maradnak e kettő mögött.

A zárlat az egyes elegyetlen, nagyobb csoportokban nem volt megítélhető, miután akkor még a tűk hegyei alig, vagy épen nem voltak előtűnve; a törzsek állása azonban oly sürű, minőt 90 éves korban, e világosságot rendkívüli módon igénylő fanemnél alig várja az ember.

A törzsek túlnyomó része oly szép egyenes, vaskos, hogy lúczfenyőnek beillenék, itt-ott azonban azonnal feltűnt e fanem azon sajátsága, melyet kard- vagy sarlóalakú növésnek neveznek. Tulajdonképen sem kard, sem sarló alakú azon kétszer-háromszor, megfigyelésem szerint mindég egy sikban ismétlődő görbület, hanem mindkettő ugyanazon törzsön váltakozva. A veresfenyő illetén növést úgy az erdészek, mint a növényészek, a szélnek tulajdonítják. És ez elfogadható ok, melyből az elébb említett sajátságos okozat kimagyarázható, tekintetbe véve a veresfenyő kora ifjúságától való rendkívüli gyors hossz-növést és a felsőbb tenyész-vidéken általában gyakori szeleket.

A fenn adott méretek 90 éves korban oly meglepő eredményt tüntetnek fel, minőt általában bármely Közép-Európában honos fanem alig, hasonló jósaú fával bíró pedig egyetlen sem képes felmutatni.

Én még egy más körülményre is nyertem felvilágosítást és szereztem meggyőződést! Sokan azt állítják, miszerint a veresfenyő a száraz levegőt kedveli és a nedvest nem állja ki. Nem hivatkozva e fanem eredeti termőhelyére, s nem azon körülményre, miszerint ott a lúczfenyő társaságában tenyész (s ez utóbbinak a nedves levegő iránti igénye ismeretes) részemről lehetetlennek tartanám a veresfenyő oly nagyszerű tenyészetét, minő az a leirt helyen, közvetlen egy 12 □ kilom. kiterjedésű tó mellett és fölött található, ha a nedves levegő nemcsak hogy ártana, sőt ha az vidor tenyészetéhez határozottan szükséges nem lenne.

Kovács Géza, m. k. erdész.

Az 1879. évi XXXI. törvenyczikk.

Erdőtörvény.

(Szentelést nyert 1879. évi júniushó 11-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1879. évi júniushó 14-én.)

Harmadik czim.

A kopár-területek beerdősítéséről.

(Folytatás és vége.)

165. §. Oly kopár-területek, melyeken hegyomlások, hó- vagy kő-görgetegek megakadályozása, szélvész és vizek rombolásának, valamint a futóhomok tovább terjedésének meggátlása végett a talaj megkötése közgazdászati szempontból szükséges, beerdősítendők s azontul a 2-ik, illetőleg 4-ik §. szerint kezelendők.

A beerdősítendő területeket a k. erdőfelügyelő előmunkálatai alapján az érdekelt földbirtokosok, községek és törvényhatóságok, valamint az illetékes közigazgatási bizottság meghallgatása után, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister határozza meg s azok beerdősítését, ha azt az érdekelt vagy érdekelték önként tenni nem akarnák, esetről esetre a törvényhatóság útján a 177. §. értelmében elrendelheti, még pedig, ha több törvényhatóság területén fekszik a birtok, akkor a szükséges intézkedések megtételével, valamint a további felügyelettel ezek egyikét megbizza és a többit erről értesíti.

A beerdősítés kötelezettsége első helyen azt vagy azokat terheli, kinek vagy kiknek birtoka általa megvédetik.

166. §. A beerdősítendő terület tulajdonosának jogában áll az erdősítést kizárólag önerején eszközölni.

Ha az illető terület tulajdonosa azonban e jogával élni nem kíván és kimutatható, hogy a beerdősítés által a szomszéd birtokok is részben vagy egészben megóvatnak a hegyomlások,

hó- vagy kőgörgöttegek, szélvészek és vizek rombolásának vagy a futóhomok terjedésének veszélyétől, melynek különben ki vannak téve, akkor, ha valamely területnek beerdősítése a 165. §. értelmében elrendeltetett, az érdekelt birtokosok társulattá alakulni kötelesek.

A társulatok megalakítását a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek ebbeli leirata alapján, a közigazgatási bizottság, mint erdőrendészeti elsőfoku hatóság (25. §.) küldöttség kirendelése által eszközli.

Ezen küldöttség, melynek a kir. erdőfelügyelő hivatalból tagja, az érdekelt feleknek, valamint szükség esetén részrehajlatlan szakértőknek is meghallgatásával és a birtokosok által, ha ez követeltetnék, kötelelességszerűleg bemutatott térképek nyomán, az érdekeltség fokának megállapítása iránt a felek barátságos megegyeztetését megkísérli, siker esetében a társulatot megalakultnak nyilvánítja, ellenkező esetben pedig az érdekeltségben való részvétel kötelezettségét, valamint az érdekeltség fokát hivatalból állapítja meg s erről a közigazgatási bizottságnak jelentést tesz.

167. §. A közigazgatási bizottság a jelentés alapján és ha követeltetnék, egyes érdekelt felek ellenvetéseit meghallgatva, a társulat alakulása iránt határoz.

A meg nem elégedő fél részére 30 napon belül nyitva áll a reá nézve sérelmesnek vélt határozat ellenében, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterhez való felebbezés, a ki végérvényesen határoz.

168. §. Ha a 30 napon belül felebbezés nem jelentetett be, avagy a felebbezésre a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek, a közigazgatási bizottság határozatát helybenhagyó végzése leérkezett, az alakulás rögtön foganatosítandó.

A társulat tényleges megalakulása végett a közigazgatási bizottság egyik tagját az érdekeltek összehívására megbizza,

ki a gyűlést megnyitván, annak tagjait a szervezkedésre felszólítja.

A gyűlés először is elnököt, pénztárnokot általános szótbőbséggel, munkavezetőt és szükség esetében választmányi tagokat, viszonylagos szótbőbséggel választ, alapszabályait és ügyrendjét megállapítja s mindezeket jóváhagyás végett a törvényhatóság útján a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek fölterjeszti.

Minden erdősitő társulatnak a kir. erdőfelügyelő, hivatalból véleményező tagja.

169. §. Az elnök az előző §. értelmében esetleg választott választmányinnal együtt, különben pedig önállólag intézi a társulat minden ügyeit, intézkedik a részletes műszaki tervezet elkészítése iránt, megállapítja a munkák sorozatát s a végrehajtási időket, elkészíti az évi költségelőirányzat tervezetét s mindezen munkálatát megerősítés végett a társulat közgyűlésének előterjeszti, a közgyűlés által megszavazott összegeket kiveti és behajtás végett az illető közegeknél a kellő lépéseket megteszi, a társulat vagyona fölött őrködik és azt nyilvántartja.

170. §. A társulat tisztviselő-személyzete áll: az elnökből, pénztárnokból és munkavezetőből, — a mennyiben azonban a társulat pénzbeli ereje nem engedi, hogy külön munkavezetőt tartson, a műszaki teendőket más alkalmazásban levő munkavezetőre vagy erdőszre is bízhatja.

171. §. Minden erdősitő társulat köteles évenként legalább egy közgyűlést tartani és ennek jegyzőkönyvét az illetékes törvényhatóság útján, a földmívelés-, ipar és kereskedelmi miniszternek fölterjeszteni.

172. §. A közgyűlés főbb teendői: az erdősités menetéről és folyamatáról az elnök által beadandó jelentés fonalán a legközelebb fogamatba veendő munkálatok iránt intézkedni, a

részletes műszaki tervezetet, a munkák sorozatát s a végrehajtási időket, ugyszintén az évi költségelőirányzatot megállapítani; a befolyt évi számadásoknak társulati, de nem választmányi tagok által leendő átvizsgálását elrendelni; a számadást a társulati tagokkal átnézhetés végett alkalmas módon közölni; a választmány vagy egyes társulati tagok által előterjesztendő indítványok, javaslatba hozandó alapszabály-változtatások, ügyviteli rendelkezések fölött tanácskozni, tisztviselőit választani.

Ha a társulat valamely tagjának egy vagy más ügyben kifogása lenne, panaszát a jegyzőkönyvbe lett bemondás útján hozza illetékes tudomásra.

173. §. A költségjárulékot a társulati tagok a társulat pénztárába fizetik be. A félvéenkénti hátralékokra nézve azonban rendeltetik, hogy azok közigazgatási uton az egyenes adó beszedésére fennálló szabályok szerint, az adóhivatalok által szedessenek be.

Az elnök gondoskodni fog, hogy e hátralék kimutatása az adóhivataloknak pontosan benyújtassék.

Ezen hátralékok után 6°/_o késedelmi kamat jár, melynek ⁵/₆-od része a társulat, ¹/₆-od része pedig az adóhivatalok javára esik.

Az adóhivatalok az ilykép beszedett hátralékokat évnegyedenként a társulati pénztárakba minden kifogás mellőzésével átszolgáltatandják.

174. §. A megalakult társulatsnak a kisajátítási jog megadatatik és az 1868. évi LV. t.-cz. értelmében gyakorlandó, a kisajátítandó ár azonban ott, hol katasteri tiszta jövedelem állapított meg, annak huszszorosát meg nem haladhatja.

A vadászati jogot azon esetben, ha a kisajátított terület a tulajdonos birtoka által körül van véve és 100 holdat meg nem haladó birtokrész — a földbirtokos gyakorolja mindaddig, míg a következő §-ban megállapított visszaváltási joga tart.

175. §. A magánbirtokos vagy jogutódai jogosítva vannak a kisajátított és beerdősített területnek visszaváltása iránt, a beerdősítés befejezésére következő év első napjától számítandó 6 év alatt nyilatkozni.

A visszaváltás a kisajátítási árak s a beerdősítési költségeknek 6% kamattal leendő megtérítése mellett, törlesztés útján, legfeljebb 10 év alatt történhetik.

176. §. Az ily területek tulajdona a visszaváltásra nem jogosult más személyekre az előbbi §-ban említett határidő előtt telekkönyvileg csak akkor kebeleztethetik be, ha igazoltatik, hogy a visszaváltásra jogosult ebbeli jogával a törvényes határidő alatt élni nem kíván.

177. §. A beerdősítéseket az állam előmozdítja:

a) a beerdősítés alá vetett területeknek adómentességtelével (1875. VII. t.-cz. 6. §. c pont);

b) mag és csemetéknek ingyen kiosztásával;

c) pénzkölcsönökkel azon esetben, ha az erdősítés hivatalból rendeltetik el, és az egyesek és társulatok hitelesen kimutatják, hogy a munkát önerejükön teljesíteni képtelenek;

d) pénzsegélylyel azon esetben, ha a beerdősítés végrehajtása hivatalból elrendeltetnék és az érdekeltek képesek bebizonyítani, hogy a beerdősítés folytán elért előny csekélyebb lesz, mint a beerdősítésre fordított munka és költség.

Ez esetben az állam köteles az elrendelt érték és a beerdősítésre fordítandó költség közötti különbözetnek megfelelő tőkeösszeget, a munka előhaladásának megfelelő aránylagos évi részletekben, visszafizetésre való igény nélkül, államsegélyképen engedélyezni.

A törvényhozás évről-évre fogja meghatározni azon összeget, mely a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter által, egyetértőleg a pénzügyminiszterrel, beerdősítési czélokra kölcsön és államsegélyképen fordítható lesz.

A határidőt, mely alatt egyes esetekben a beerdősítés teljesítendő, az érdekelt földbirtokosoknak és a közigazgatási bizottságnak meghallgatása után — ugyszintén az állam által esetleg nyújtott pénzkölcsön visszafizetésének, vagy az államsegély folyóvá tételének föltételeit is, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a pénzügyministerrel egyetértőleg, határozza meg.

Negyedik cím.

I. FEJEZET.

Az erdei termékek szállításáról.

Szállítás szárazon.

178. §. Minden földbirtokos tartozik megengedni, hogy idegen erdei termékek bármily mívelési ághoz tartozó földjein, illetőleg magán-utjain átszállittassanak, ha azok az erdőből különben vagy éppen nem, vagy csak tetemesen nagyobb költséggel lennének elhordhatók, azon feltétel alatt, hogy a termékek szállítója a netalán okozandó károk, költségek, a használt magánutak és hidak előbbeni jó karba helyezésére szükséges kiadások megtérítésére nézve az illetékes elsőfoku erdőrendészeti hatóságnál megfelelő pénzbeli biztosítékot tesz le.

A fuvarosoknak, a szállítmányt szabatosan megjelölő igazolványnyal kell ellátva lenniök.

179. §. Az átszállítás szüksége, iránya, tartama és módosatai és lehető legkevesebb károsítással való keresztülvitele, valamint a biztosítási összeg iránt a felek meghallgatása, s a körülmények megvizsgálása után a közigazgatási bizottság határoz. A határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerhez felfolyamodásnak van helye.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister köteles a felfolyamodást 40 nap alatt elintézni, az esetben azonban, ha a ministerium részéről ezen idő alatt intézkedés nem tétetnék — a közigazgatási bizottság határozata végrehajtható.

180. §. A szállítás befejezése a szállító által az alispánnak (törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesternek) bejelentendő, ki a földbirtokost erről 8 nap alatt hivatalosan értesíti.

A szállító által fizetendő kártérítési összeg megállapítására az illető felek mindenekelőtt barátságos egyezsége utasítatnak; ha ez a szállítás befejeztének, a tulajdonossal írásban történt közlése után, 15 nap alatt sikerül, vagy ez idő alatt az illetékes bíróság előtt kártérítési kereset nem indított, — a biztosíték a szállítónak visszaadatik; ha pedig a kereset a fentebbi határidő alatt beadatott, akkor a biztosíték azon bírósághoz, mely a kártérítési keresetre nézve illetékes, hivatalból letétmenténykép átteendő.

II. FEJEZET.

Szállítás a vizen.

181. §. A tutajozás a hajózható folyókon, valamint azon folyószakaszokon vagy patakokon, melyeken mesterséges vízépitmények létesítése nélkül eddig is tényleg állandóan gyakorlatban van, a fennálló folyó, csatorna és tói hajózási rendszabályok megtartása mellett, mindenki által szabadon gyakorolható.

Azon nem hajózható folyókon, folyószakaszokon és patakokon pedig, melyeken annak előmozdítása érdekében mesterséges építmények létesítették, csak hatósági engedély mellett gyakorolható.

A fausztatás a hajózható folyók azon szakaszain, melyek hajózásra tényleg használatnak, általában nem gyakorolható;

a nem hajózható folyókon, folyószakaszokon és patakokon pedig csak az alább meghatározott feltételek alatt szerzett engedély mellett eszközölhető.

182. §. A fausztatásra vagy tutajozásra és az e célra szolgáló vízépítmények felállítására az engedélyt az illető törvényhatóság, vagy törvényhatóságok meghallgatása mellett, a közlekedési miniszterrel egyetértőleg, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter adja meg.

183. §. A tutajozásra vagy fausztatásra az engedély csak annak adható meg, a ki az okozható károkra nézve elegendő biztosítékot képes nyújtani.

184. §. Olyan folyókon vagy patakokon, melyek mentén árvédelmi célokból szabályozási munkák hajtottak végre, vagy vannak folyamatban, az engedély csak azon esetben adható meg, ha az usztatás gyakorlása által az árvédelmi építkezések nem veszélyeztetnek.

185. §. Az engedély a vállalat és befektetendő tőke nagyságával arányban álló időtartamra, legfeljebb azonban 50 évig terjedhető időre adható.

186. §. Az engedélyben :

a) megállapítandó azon famennyiség, melyet az engedélyes évenként leszállítani jogosítva van;

b) világosan felsorolandók és megállapítandók azon vízépítmények, melyek a tutajozás vagy usztatás céljából, nemkülönben azok, melyek a partbirtokosok vagy a víz másnemű használatára jogosítottak érdekében létesítendő;

c) esetleg megállapítandó azon évi járulék, melyet az előtte már engedélyt nyert engedélyeseknek a 191. §. a) pontja értelmében fizetni tartozik; és

d) meghatározandó azon határidő, a meddig tervszerinti berendezésük befejezendő.

187. §. A tutajozás vagy usztatás csak a berendezés teljes befejezése után kezdhető meg.

A szállítandó tutajfák és épületfák a szállító bélyegével megjelölendők.

A tűzifa csak kötetlen hasábokban szállitható.

188. §. Oly vizen, melyen fausztatás vagy tutajozás gyakoroltatik, vagy a melyen erre engedély már adatott ki, újabb engedély csak a jelenlegi jogélvezők, illetőleg engedményesek meghallgatása után adható; még pedig

1. a mennyiben kitűnik, hogy az illető viz az eddigi jogélvezők számára szállítani engedélyezett famennyiségen felül, még több fa leszállítására is alkalmas, ezen többlet erejéig, történt legyen a kérelmezés akár a fausztatás berendezésére kiszabott határidőn belül, akár az usztatási jog tetteges gyakorlatbavétele után;

2. az esetben, ha az illető viz csak a tényleges jogélvezők számára adott engedélyben foglalt famennyiséget képes leszállítani, de bizonyittatik, hogy az engedmény birtokosai, a berendezés befejezésétől számított öt éven át egyszer sem szállították az engedélyben foglalt összes fatömeget, akkor azon tömeg leszállítására adható újabb engedély, mely az illető engedményesek által valamely évben szállított legnagyobb famennyiség és az engedélyezett összeg közti különbözetnél nem nagyobb; végül,

3. ha valamely viz a tényleges jogélvezők számára szállítani engedélyezett tömegnél több faanyag leszállítására alkalmas, az illetők azonban a berendezés befejezésétől számított 3 év alatt az engedélyezett tömeget egyszer sem szállították le; ez esetben szállítási engedély adható azon tömegre, mely a szállításra engedélyezett és a tetteg leszállított tömeg közötti különbözetből, valamint az engedélyezett tömeg határán felül elszállitható mennyiségből áll.

Ily esetben a jogosítottak mindenkének usztatási idő szabatik, mely alatt az usztatást, kártérítés terhe alatt, befejezni tartozik.

189. §. Ha a jogtulajdonos időhöz nem kötött kizárólagos jogot képes kimutatni, másnak újabb engedély, a jelen törvény kihirdetése után számított 50 év alatt, csak a kizárólagos jogtulajdonos beleegyezésével adható.

A kizárólagos usztatási vagy tutajozási joggal bírók azonban kötelesek a szállítás tekintetében az illető usza-vizre utalt erdőbirtokosoknak — a mennyiben azokkal a fausztatás teljesítésére nézve megegyezni nem tudnának s a mennyiben saját fájuk leszállítása ez által nem akadályoztatnék, az usztatást vagy tutajozást megengedni, vagy azoknak a szállításra előkészített fakészleteit, a helyi árak mellett megvenni, vagy a költségek megtérítése mellett leusztatni.

Ha az illető usza-vizre utalt valamennyi erdőbirtokos fája nem lenne leszállítható, akkor az elsőség azt illeti, kinek fája a kizárólagos usztatási vagy tutajozási jog birtokosának leszállítandó fakészletéhez legközelebb esik.

190. §. Ha ugyanazon vizen többeknek adatik usztatási engedély, mindenik engedélyesnek usztatási idő szabandó meg, mely alatt az usztatást kártérítés terhe alatt befejezni tartozik.

Az egyes engedélyeseknek megszabandó usztatási idő megállapításánál az elsőség a korábbi jogélvezőket illeti, a többi szállítani óhajtókra nézve a kellőleg fölszerelt folyamodvány benyújtásának ideje, az ugyanazonidőben beadott folyamodványoknál, a szállítandó fa nagyobb becsértéke ad elsőséget.

191. §. Az, ki oly vizen nyer szállítási engedélyt, melyen az usztatás vagy tutajozás már gyakorlatban van, tartozik:

a) az addigi jogélvezőknek, a vállalat berendezésére tett költségek megtérítése fejében, a szállítandó famennyiség és

használati idő arányában, az engedélyben megállapítandó évi járulékot fizetni; ugy szintén a fentartási költségeket, valamint az esetleges kártérítéseket is az engedélyben megállapítandó részben viselni;

b) a szállítás céljából általa netán újabban létesített folyó- vagy patak-szabályozások, vagy más, a szállításra szolgáló építmények használatát, a raktári helyiségek és mesterséges kikötők kivételével, a szállításra korább jogosultaknak ingyen, — a későbbi engedményeseknek pedig ezen §. a) pontja szerint megengedni. Az általa létesített építmények költségeinek, a szállításra korább jogosultak által leendő megtérítésére igényt nem tarthat.

192. §. A tutajozásra vagy fausztatásra szükséges engedély iránti folyamodás, a földm., ipar- és keresk. ministeriumnál nyújtandó be.

Folyamodó köteles a szállítandó famennyiséget és annak választékát (sortiment) kimutatni és kérvényéhez a folyó vagy patak azon szakaszának tervrajzát mellékelni, melyen a tutajozás vagy usztatás érdekében vízműveket létesíteni kíván.

Ezen tervrajzban ugy a már létező vízépitmények, különösen malomgátak, minden csatornák, véd- és szabályozási művek, valamint az usztatás vagy tutajozás céljaira felállítani szándékoltt vízépitmények, nemkülönben a folyó vagy patak medrét vagy vízjárását módosító munkálatok világosan feltüntetendők.

Köteles végre folyamodó tüzetesen kimutatni azt, miként szándékozik a tutajozás vagy fausztatás érdekeit a folyón vagy patakon létező malmok vagy más ipariüzletek, vagy az öntözési telepnek, a víz használata iránt korább szerzett jogaival összeegyeztetni.

193. §. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister a folyamodványt mellékleteivel együtt, véleményezés végett

leküldi az érdekelt törvényhatóságnak, vagy esetleg törvényhatóságoknak.

194. §. Ha olyan vizen való tutajozásra vagy usztatásra kéretik az engedély, melyen a tutajozás vagy fausztatás a folyamodvány beadását megelőző legalább öt egymásután következő éven át nem gyakoroltatott, vagy ha a tutajozás vagy usztatás volt ugyan gyakorlatban, de az engedélyért folyamodó az usztatás céljából az illető folyón, vagy patakon új vízépítményeket szándékozik létesíteni, az érdekelt és jelesen a folyó vagy patak mentén levő községek, továbbá a folyón vagy patakon létező malom vagy más iparüzletek és az öntözési telepek tulajdonosai, a törvényhatóság alispánja vagy hasonló állásu tisztviselője által, a folyamodványnak a törvényhatósághoz leérkezése után, 8 nap alatt, kézbesítés útján értesítendő.

A tervek a kihirdetési napon túl közszemlére 30 napig kitéve maradnak.

Minden, a tervezetre vonatkozó nyilatkozatok és észrevételek az illetékes hatósághoz ezen idő alatt nyújtandók be.

Később beadott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.

195. §. Ha oly vizen való tutajozásra vagy usztatásra kéretik az engedély, melyen tutajozás vagy usztatás már gyakoroltatik, vagy a melyen erre engedély már adatott és újabb vízépítményeket a folyamodó létesíteni nem szándékozik, azok, kik a tutajozást vagy usztatást tényleg gyakorolják, vagy erre engedélyt nyertek, a törvényhatóság alispánja vagy hasonállásu tisztviselője által, a folyamodványnak a törvényhatósághoz leérkezése után, 8 nap alatt kézbesítés útján értesítendő.

A tervek ez értesítés napján túl 30 napig általuk megtekinthetők.

Minden, a tervezetre vonatkozó nyilatkozatok vagy észrevételek ezen idő alatt nyújtandók be.

Később beadott észrevételek tekintetbe nem vétetnek.

A 30 nap eltelte után az összes iratok és tervek az érdekeltek részéről beérkezett nyilatkozatokkal együtt, legfeljebb további 15 nap alatt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterhez fölterjesztendők, ki az engedély tárgyában a 182. §. szerint végérvényesen határoz.

196. §. A fausztatás vagy tutajozás joga megszűnik:

- a) ha az idő, melyre az engedélyeztetett, lejárt;
- b) ha a jogosított a vállalat berendezését az arra megszabott idő alatt elmulasztotta.

197. §. Az esetben, ha a szállítási jog a jelen törvény kihirdetése előtt bármi czim alatt 50 évnél hosszabb vagy határozatlan időre szereztetett meg, a szállítási jog, a jelen törvény kihirdetésétől számított 50 év után megszűnik, még az esetben is, ha a jog annak idejében kizárólagosan szereztetett volna meg; ezen utóbbi esetben azonban a volt kizárólagos jogtulajdonos az újabb engedély megnyerésére előjoggal bír.

198. §. A kisajátítási jog, a jelen törvény értelmében engedélyezendő tutajozás és fausztatás céljából szükséges folyó- vagy patakszabályozások, vagy másnemű vízépitmények végrehajtására, vagy az usztatott és tutajozott fának a gereblyéknél való kifogására és elhelyezésére szükséges területek megszerzésére, az 1868. évi LV. törvényzikk értelmében az engedélyesnek megadatik.

199. §. A fausztatást vagy tutajozást gyakorlók tartoznak azon partrészeket, épületeket, viz- és utépitményeket, melyek tutajozás vagy fausztatás által veszélyeztetnek, saját költségükön védművekkel biztosítani.

A mennyiben az engedélyben felsorolt ilynemű vízépitmények azon célra, hogy a veszélyeztetett partrészeket,

épületeket, viz- és utépitményeket a tutajozás vagy fausztatás által való károsítástól megóvják, a gyakorlatban elégtelennek bizonyulnának, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a közmunka- és közlekedési ministerrel egyetértőleg, a tutajozás vagy fausztatás megkezdésétől számítandó három évig újabb biztosítási építkezések létesítését, vagy a meglevők átalakítását az engedély különbeni megszüntetésének terhe alatt elrendelheti.

A tutajozási vagy usztatási engedély megadása után, mások által saját céljaikra felállított épületeket és vízépitményeket, a tutajozás vagy fausztatás általi megkárosítás ellen tulajdonosaik, nem pedig az usztatást gyakorlók tartoznak megvédeni.

200. §. A zsilip-, gát- és malomtulajdonosok, vízépitményeknek a tutajozók vagy usztatók költségén és a hatóság által megengedett módon leendő olynemű átalakítását, hogy ez által a tutajozás vagy usztatás lehetővé tétessék, nem gátolhatják.

Ha a tutajozás vagy usztatás másként eszközölhető nem lenne, kötelesek beleegyezni abba, hogy üzletük bizonyos, az usztatási engedélyben előre meghatározott vagy a szükség szerint a hatóság által később megállapítandó időszakban és tartam alatt szüneteljen; mely szünetelésért a tutajozást vagy usztatást gyakorlók a hatóság által megállapítandó kártérítést a szünetelés beállta előtt előre megfizetni kötelesek.

201. §. Az usztatás vagy tutajozás által okozott károkért a vállalkozó teljes kártérítéssel tartozik, ha azonban a kár nem csupán tutajozás vagy usztatás miatt támadt, akkor annak csak aránylagos része térítendő meg a vállalkozó által.

Azok, kik az usztatási vagy tutajozási jog gyakorlására szolgáló építményeket, utakat, partokat stb. megrongálják, vagy a jogosan gyakorolt usztatást és tutajozást akadályozzák,

az illető jog birtokosának mindenben teljes kártérítéssel tartoznak.

202. §. A fausztatásra vagy tutajozásra jogosítottak s azok munkásai, a mennyiben ez a szállítás eszközlése szempontjából elkerülhetlenül szükséges, közvetlen a víz partján fekvő földeken szabadon járhatnak.

Az okozott károkat azonban a vállalkozók, a föld birtokosának megtéríteni kötelesek.

203. §. A fausztatók kötelesek a szállítás megkezdését legalább 8 nappal megelőzőleg mindazon törvényhatóságoknak bejelenteni, melyeknek területén az usztatás eszközölnifog, — kötelesek továbbá a fausztatók a leusztatandó anyagok útjába eső malomgát és zsilip-tulajdonosokat az usztatás indításáról legalább 24 órával előbb értesíteni.

Oly kisebb vizeknél azonban, melyeken az usztatás megkezdhetése közvetlenebbül van az időjáráshoz kötve, az usztatásnak (a kedvező körülmények be nem állta esetében) a bejelentett napon meg nem kezdése mulasztásnak nem tekinthető, ha az a 8 napnak letelte után beállott legelső kedvező vizállásnál megindítatik.

204. §. Az usztatás befejezését a fausztatók az azt követő 8 nap alatt úgy a törvényhatóságoknak, valamint mindazon községeknek is tartoznak bejelenteni, melyeknek területén az usztatás történt.

A községek kötelesek újabb 3 nap alatt az érdekelt part-birtokosokat hirdetmény útján felhívni, hogy az usztatás által netalán szenvedett káraikra nézve ha keresetet akarnak indítani — a mennyiben ezt még nem tették volna, — az illetékes bíróságnál 15 nap alatt, az alább leírt következmények terhe alatt megtegyék.

A hirdetmény szokásos módon közzéteendő s a község házánál 15 napon át nyilvánosan kifüggesztendő.

A megtörtént kihirdetésről jegyzőkönyv veendő fel, melyben a hirdetmény szóról szóra beiktatandó s ugy a községi bíró, valamint a községi jegyző és két helybeli lakos által, kik a kihirdetésnek tanúi voltak, aláírandó.

205. §. A ki a hirdetés után következő 30 nap alatt kártérítési igénye iránt a keresetet meg nem indítja, az kereseti jogát elveszti.

206. §. A ki engedély nélkül fát usztat, vagy oly folyó- vagy patakszakaszokon, melyeken engedély kívántatik meg (181. §.) tutajoz, vagy a ki engedély nélkül vagy a hatósági rendeletről eltérőleg vízépitményeket állit fel, vagy az usztatás vagy tutajozás céljaira szükséges építkezéseket, folyó- és patakszabályozási munkálatokat tesz (182. §.), erdőrendészeti áthágást követ el, s 100—1000 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki az usztatás megkezdését vagy annak befejezését kellő időben be nem jelenti (203. és 204. §§.), 10—100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

207. §. Ha az engedély nélküli építkezés vagy az usztatás és tutajozás céljaira engedély nélkül foganatosított folyó- és patak-szabályozás másokra nézve káros, tartozik az építkező, a pénzbüntetésen kívül, az előbbeni állapotot saját költségén helyreállítani, különben az az ő költségén eszközendő.

Ötödik czim.

Az országos erdei alapról.

208. §. A jelen törvény alapján a kártérítésen felül fenmaradt behajtható pénzbüntetésekből és az elkobzott tárgyak eladásából befolyt összegek $\frac{1}{5}$ részben az illető községi szegény- vagy betegápolási alap, $\frac{4}{5}$ részben a képezendő országos erdei alap javára fordíttatnak.

209. §. Az erdészeti czélokra szolgáló országos erdei alapot a földmivélés-, ipar- és kereskedelmi minister kezeli.

Hatodik czim.

Z á r h a t á r o z a t o k.

A jelen törvény életbeléptetésének idejét, annak kihirdetése napjától számítandó egy év alatt, a kormány külön rendelet által határozza meg.

Azon közbeneső időre, míg ezen törvény 2. és 18. §§-nak rendelkezései életbe fogtak lépni, a földmivélés-, ipar- és kereskedelmi minister, a mennyiben tudomására jönne annak, hogy a 2., 4., 5. és 17. §§-ban az állam felügyelete alá helyezett erdőkben czélszerűtlen, és az erdő-állagot megtámadó üzem folytattatnék, azt esetről-esetre rendeleti uton betiltja s a tulajdonosnak, az erdőfelügyelőnek és a közigazgatási bizottságnak meghallgatásával, ezen erdők számára ideiglenes gazdasági tervet állapít meg.

211. §. Az 1807. évi XXI. törvénycikk és az erdélyi részekben fennálló erdészeti szabályok, ezen törvény életbeléptetésével hatályon kívül helyezettnek, az azoknak értelmében elrendelt zárlatok, a mennyiben azok magánerdőbirtokosokra vonatkoznak, — a jelen törvény kihirdetésétől számítandó egy év alatt, — a mennyiben pedig a jelen törvény 17. §-ában említett erdőkre intéztettek, azon időponttól fogva feloldottaknak tekintendők, a melyben a zár alatt levő erdőrészsre nézve a jelen törvényben megszabott gazdasági terv érvénybe lép.

212. §. Az 1807. XX. törvénycikk, valamint a mezei rendőrségről szóló 1840. IX. t.-cz., ugyszintén a vizek és csatornákról szóló 1840. X. t.-cz. intézkedései — a mennyiben a jelen törvénnyel ellenkeznek — hatályon kívül helyezettnek.

213. §. A jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi, továbbá az igazságügyi, pénzügyi, belügyi és közmunka- és közlekedési ministerek bizatnak meg.

Mi e törvénczikket és mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenkint helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helybenhagyjuk, megerősítjük és szentesítjük, s mind Magunk megtartjuk, mind más hiveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolczszáz hetvenkilenczedik évi junius hó tizenegyedikén.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

(P. H.)

Tisza Kálmán, s. k.

Fehérmegeye erdészeti viszonyairól.

Irta : W i c k l Antal, m. k. katast. erdőbecslő.

I. A gazdasági viszonyok.

Fehérmegeye fekszik az északi szélesség 46^0-48^0 és a keleti hosszúság 35^0-37^0 között. Északi oldalát képezi a vértesi, nyugoti határát pedig a Bakonynak keleti része; keletről szegélyezi a Duna, déli és délnyugoti része ellenben Tolnamegyével határos.

A megyének egész térfogata 713.475 kat. holdat tesz.

Ebből esik a

mezőgazdaságra	610.667 hold, vagyis	85 $\frac{0}{100}$,
az erdőre	62.393 " "	9 $\frac{0}{100}$,
és terméketlenre	40.415 " "	6 $\frac{0}{100}$.

A fentebbi erdőösszegekből esik a

hegyekre	46.482 hold, vagyis	75 $\frac{0}{100}$,
a lapályokra	15.254 " "	24 $\frac{0}{100}$,
a szigetekre	650 " "	1 $\frac{0}{100}$,

Minthogy pedig a lakosok száma 198.535, a fentebb kimutatott erdőterületből 502 □ öl esik egy lélekre.

Tekintve azt, hogy az erdő a megyének északi és északnyugoti részeit foglalja el leginkább, a megyének északi és északnyugoti része erdődúsnak, a déli része ellenben erdőszegénynek mondható.

Az aránytalan erdőfelosztásnak okai korántsem, abban rejlenek, mintha az erdőnek valamely része feltételes talajon állana, mert arról gondoskodtak az avatatlan kezek, hogy még a feltétlen erdőtalajnak is egy része más művelési ágak közé juttassék, és a jelenleg fennálló erdők létének főtényezői egyedül a helyrajzi viszonyok.

Az erdők túlnyomó része magán, a többi pedig egyházi és községi birtokot képez.

A magánerdő több magyar főurnak képezi kizárólagos tulajdonát.

Ezen főurak között a legtöbb erdővel bir :

gróf Eszterházy Móricz	1.290 kat. hold,
„ Lamberg Rezső	7.770 „ „
„ Eszterházy Miklós	5.750 „ „
a n.-lángi gróf Zichy család	4.400 „ „
gróf Waldstein János (gr. Sztáray)	2.750 „ „
„ Cziráky János	2.620 „ „

és így tovább.

Mint egyházi birtokos szerepel :

a klosterneuburgi szerzetesek	1.290 kat. hold,
a veszprémi káptalan	1.120 „ „
a fehérvári káptalan	590 „ „
a zirczi apátság	260 „ „

A községek között legtöbb erdővel bir :

Budabicske	520 kat. hold,
Moór	447 „ „
Isztimér	340 „ „
Mány	258 „ „
Inota	128 „ „

és a legkevesebbel Kozma, mely községnek erdőbirtoka csupán 10 holdra terjed.

II. Természeti viszonyok.

A megyének északi és északnyugoti részét a Vértes és Bakony hegység foglalja el, ezeknek alakzata nagyrészt széles, hosszúra nyúló hegygerinczek; kúpalakuak alig, de fennsík-
 kok gyakran fordulnak elő. A jelentékenyebb hegyek ebből kifolyólag, majdnem kivétel nélkül mind a négy világrész felé hajlanak. Azok meredeksége 50° és 450° között váltakozik.

A velencei tó északi és északnyugoti részén oázsként felemelkedett és csak részben erdővel benőtt Meleghegy a megyének legmagasabb főpontja, melynek a tengerszín fölötti magassága 1800 lábat tesz, s ezért a szóban forgó hegy-lánczolatokat a középhegységek közé sorozzuk.

A megyének déli és keleti részében hegyek egyáltalában nem fordulnak elő, hanem inkább hullám alaku domborulatok, melyek a területet a Dunához képest mintegy kisebb-szerű fennsíkknak tüntetik elő.

Talajtani szempontból a megyét négy részre lehet osztani, és pedig : a mészkő, granit, agyag és futóhomok csoportokra.

A mészkő, mely a Vértes és Bakonynak legnagyobb részét foglalja el, a mélyebben fekvő területeken mély rétegű televényes, eléggé üde homokos agyagtalaj által van borítva. A fennsíkokon és a lejtőkön sekélyebb, kevésbé üde és televényes homokos agyaggal találkozunk, míg a meredek hegy-oldalokat kősziklák és görgeteg felváltva sovány sekély agyaggal fedi.

Ebből kiindulva, három különböző talajminőségi csoportot lehet megkülönböztetni, melyek ismét a helyi viszonyokhoz mérve három különböző növekvési osztályt képeznek, és pedig oly módon, hogy ezen közetre nézve erdészeti szempontból, három termési osztályt lehet megállapítani.

A granitkőzetten, mely a velencei tó északnyugoti partján fekvő Pákozdi és Sukoró községek határát foglalja el, sekély homokos agyagot találunk, mely kisebb-nagyobb mértékben kőgerendek és görgeteggel váltakozván, két határozott termőosztálylyal bír.

Az előbbeninél nagyobb területet foglal el az agyag, mely éppen úgy a megye északi mint déli részében nagyobb testeket képez, vagy pedig a mészkő, gránit és futóhomok közbenjötté

által kisebb részletekben tűnik elő. Ezen talaj alatt hol kisebb, hol nagyobb mélységben márgaréteggel találkozunk, melynek nagyobb vagy kisebb mélysége okozza a fának jobb vagy rosszabb növekvését.

A futóhomok, mely leginkább a megye déli részében fordul elő, piszkos fehér színű, mely többé-kevésbé sárga vagy szürke színezetet vesz fel, hol apró, hol pedig vastag és gyakran csillámpalával elegyített kovand-szemcsékből áll.

Az enyhe éghajlatu és szőlő-, dinnye-, tengerivel bővelkedő megyének telei rövidek, a téli hónapokban nincs mindig hó, de annál gyakrabban következnek be a tartós esőzések. A tavasz korán jelentkezik és a meleg idő késő őszig tart. A gyakran felmerülő késői fagyok az ertésekben nagy pusztítást okoznak.

Uralkodó szelek: a nyugot- és északnyugotiak, melyek azonban az állabokban kárt nem okoznak, mint az a fenyvesekben szokott bekövetkezni.

Az erdei fanemek mennyiségük szerint a következő sorrendben fordulnak elő, és pedig: a cserfa, tölgy, bükk, gyertyán és a nyár. Ezeken kívül még szórványosan találjuk a kőris, juhar, szil, hárs és a fűzfát.

Mesterséges uton miveltetik továbbá az ákác, bálványfa, az erdei- és lúczfenyő.

Az uralkodó fanemek jó, sőt kitünő növekvést mutatnak az azoknak leginkább megfelelő mély rétegű televényes homokos agyagon. A tölgyek, melyek legnagyobbára tiszta állabokat képeznek, és ritkábban bükk- és gyertyánnal elegyítve fordulnak elő, a legjobb termőhelyi viszonyok között 50—60 éves korukban év és holdanként 2.5 tömörméter átlagnövekvéssel bírnak. A mészkőtalaju fennsíkokon és a lejtőkön átlagnövekvéseik 1.6 és 0.8 tömörméter között váltakozik.

A bükk, mely ritkábban fordul elő tiszta állabokban, mészközetten mély rétegű televényes agyagtalajban sima kérgével és dús lombozatával meglepően diszlik és ezen inkább száraz, mint friss talajon 60—80 éves korában 1.4—2.0 tömörméter átlagnövekvést mutat.

A nyárfa, mely a dunamenti szigeteken fordul elő, annak mély, televényes és friss iszaptalajában kiváló növekvésnek örvend és pedig oly módon, hogy ott az első termőhelyi viszonyok között 20—30 éves korban 7.0 tömörméter átlagnövekvést találunk.

A behozott és mesterségesen mivelt fánemek között a leghálásabb nakbizonyult be az ákác, az ugyanis kevésbé gondos ültetés mellett is jó sikerrel fejlődik az agyagtalajjal bíró futóhomokon, kavicsos és a sekély agygrétegű márgán, hol 20 éves korában 0.8—2.0 tömörméternyi átlagnövekvéssel bír. Kitünő növekvést mutat a mély rétegű agyagos homokon, hol azonban ritkábban alkalmaztatik.

A kőréteg „Ortstein“ keverékkel előforduló homokon esz- közölt ákácültetések egyáltalában nem feleltek meg a várakozásnak, s itt sokkal elégtelenebbnek bizonyult be az erdeifenyő, mely a homoknak minden tápszegénysége dacára nő, a homokot köti és a lehulló tűlevelei által javítja, miért is ilyen célokra nem lehet eléggé ajánlani. De ezzel nem éri be egyetlenegy ügybuzgó erdőbarát, hanem az erdei- és lúczyfenyőt még ott is honosítja, ahol a tölgy jó növekvésnek örvend. Mily szempontból indulnak ki azok, nem tudom; de valószínűleg azon nézetben vannak, hogy a fenyvek előbb bontakoznak ki az erdőművelő kezeiből és aránylag rövid idő alatt nagy fatömeget szolgáltatnak. Ha ezen nézetet követik, nagyon tévednek; mert alig hogy üzentek hadat a tölgyeseknek, máris felmerült egy új ellenség, mely őket lépten-nyomon követve, terveiket megsemmisíti. A fenyő-béltörny (Hylesinus piniperda)

azon kis ellenség, mely az erdeifenyőültetéseket megtámadva, már is észlelhető károkat okoz. Az alsuthi, mintegy 40 éves erdei fenyőállab fenyő-béltörny által megtámadott számos példányt mutat, melyek a háncsrétegtől megfosztva, megverhenyösödnek és kihalnak. A fiatal ertésekben ép oly érzékeny kárt okoznak a Bakony hegységhez tartozó erdőrészekben, hol is a fenyő-béltörny a sudarakba befurakodván, annak belét hosszában kifurja, és a fenyőnek növekvését gátolja.

Ilyen körülmények között nem lehet azon vérmes reményt táplálni, hogy sok fát kapnak, de még kevésbé nagy hasznú fára számítani; mert a mit a hylesinus megkimél, az lágysága és törékenysége miatt még a nyárfával sem állja ki a versenyt.

Máskülönben attól kell tartani, hogy a fehérmegyei erdőbirtokosok épen úgy járnak a fenyő-béltörnnyel — ha az erdeifenyőt továbbra is honosítják tölgyerdő talajukon — mint a csehek a betűző szúval (*bostrycus typographus*), melyről mindig azt állították, hogy az csak beteg fába rakja petéit s ez által károsá nem válik; míg végre elhatalmaskodván, erdejüknek nagy részét elpusztította, és a birtokosokat a legnagyobb áldozatokra kényszerítette, hogy a félreismeret vendégtől szabadulhassanak.

A lúczfenyő még kevésbé érdemli meg a továbbra való művelést, — buzát termő vidéken — miután az már a Kárpátokban is, mely neki hazája, a rónába leszorítva máris 30—50 éves korában túlnyomólag redves fát szolgáltat. Milyen fát nyernek majd annak idején a fehérmegyeiek a most gondtal ápolt és művelt lúczfenyőből, lássák azt ők.

A bálványfa, mely az ötvenes évek második felében és a hatvanas években lett leginkább ültetve, meglepő mintát mutat Kis-Perkáta határában, hol is az a sok dicsérő ajánlat folytán egy birkalegelő befásítására alkalmaztatott azon jó reményben, hogy annak idején haszonvehető fát nyernek és állandó jó

legelőre szert tesznek. De keserű lett a kiábrándulás, mert az eléggé széles sorrendben elültetett bálványfáknak messzire nyúló gyökérzete oly roppant mennyiségű sarjat hajtott, hogy az nem csak a legeltetést tette lehetlenné, hanem a törzseknek is további fejlődését akadályozza. Ehez hasonló példát látni a Csepelszigeten, az uralkodó család ujfalusi pagonyában, holis az erdőben kiültetett bálványfának gyökérsarjai a közbeeső nemesebb fáknak növekvését megsemmítették.

Számitásba véve az előadottakat, továbbá a sok tápot igénylő és a fagyok következtében egy színvonalban megállapodott sarjakat, valamint a fának igen kétes haszonvelőségét, bünt nem követünk el, ha azt itt az erdei dudvák osztályába sorozzuk.

(Folyt. köv.)

Egyesületi közlemények.

(Folytatás.)

Az Orsz. Erdészeti-Egyesület 1879. évi juniushó 9., 10. és 11-én Székes-Fehérvártt tartott rendes közgyűlésének II. ülése.

Sztáray Antal gróf elnöklete alatt, a várpalota melletti erdőségben d. u. 2 órakor.

Jelen vannak a tegnapi ülésen résztvett tagok nagyobb száma.

VI. Elnök. Az ülést ezennel megnyitom. Méltóztassanak a tárgyalásra kitűzött első kérdéshez, melyet tegnap Illés Nándor ur bevezetett, hozzászólni.

I. Kérdés. 1. Mely üzemmódok lehetnek legcélszerűbbek a magyar síkföldön, melyek vannak ott gyakorlatban és milyen eredménnyel. A magyar Alföld legelőin és gazdasági tagjai körül tömör erdők, fasorok, avagy fa csoportok telepítése lehet-e célszerűbb?

Fekete Lajos. Tisztelt közgyűlés! Illés Nándor tagtársunk tegnapi előadása, felfogásom szerint, röviden abban foglalható össze, hogy ő a specialis viszonyokhoz kívánja tüzetesen alkalmazni az elmélet által felállított szabályokat. Előadásából kitűnik, hogy ő igen behatóan tanulmányozta nemcsak azon viszonyokat, melyek között utoljára működött, hanem azon erdőtenyésztési üzemmódokat is, melyek azon viszonyok között alkalmazhatók.

Kétségtelen, hogy nem elég a tanintézetekben megszerezhető elmélet ismerete, mert hiszen az csak általános keretet nyújt, melyet kitölteni a gyakorlat feladata. Hogy e keretben a vázoltkép az ország egyes részeiben lévő viszonyok szerint mennyire különböző lehet, ezt akarta ő tegnapi előadásában élénken kitüntetni. És én azt hiszem, célját nagyrészt elérte. A magam részéről is osztom nézeteit, a nélkül, hogy szükségesnek tartanám a külön üzemmódokat definiálni.

Az üzemmódok, melyek az elméletben külön vannak választva, a gyakorlatban egyesíthetők és ezen egyesítés alkalmazását az általa ecsetelt viszonyok között czélszerűnek tartom. Tudjuk, hogy országunknak homokos, buczkás vidékein a talaj oly gyorsan váltakozik, hogy nem vagyunk képesek ezen apró változásoknak megfelelőleg, melyek külön üzemmódokat igényelnének, külön üzemtestet felállítani.

Itt van például egy fél hektáron egy kis sarjerdő, mert nem tűri meg a hosszas fordában kezelt erdőt a száraz homokhalom; amott van egy fenékvíz által táplált talaj, mely megtűri a százötven éves tölgyet. Ily körülmények között az erdősznek kiváló gondosságát árulja el az, ha ő itt egyesíti a sarjerdőt a szálerdővel.

Ennek megfelelőleg épen így lehet a hegységekben a talajviszonyokhoz képest külön üzemmódokat megállapítani. Eszerint azt hiszem, hogy az ő előadása tisztázta a helyzetet,

elvül mondván ki, hogy a talaj különböző viszonyai szerint külön üzem módok alkalmazása kívánatos.

Ezzel a kérdés első részével végeztem.

A mi a kérdés második részét illeti, hogy t. i. a mezőgazdaságra használt területeken miként történjék a felfásítás, e tekintetben a mezőgazda és erdész találkozhatnak. Lehet, hogy a legtöbb esetben mezőgazda lesz az, a ki határoz, hanem az erdészre bízatik a kivitel. Másfelől megtörténhetik, hogy kisebb mezőgazdasági részletek felett erdészek rendelkeznek. Ily körülmények között tekintetbe kell venni, hogy az Alföld síkságain a befásítás mily alakban alkalmazható legcélszerűbben. Erre nézve szintén nem lehet merev szabályt felállítani, s a fasorok telepítését sem lehet általában követendő elvül kimondani, mert a talajviszonyok és a helyzet lesznek minden egyes esetben irányadók. A hol például nedves részek, mocsárok fordulnak elő, ott ennek megfelelő fajokat, a hol pedig szárazabb, vagy homokos a terület, ott ákácokat fogunk ültetni. Viszont, a hol arról van szó, hogy egy száraz legelőt a marhára nézve élvezhetővé tegyünk, ott lehet fasorokat alakítani, melyek a sanyaru száraz szeleket felfogják, s a legelőt, a déli nap heve ellen megvédelmezik. De a fasorok alkalmazása sem biztosítja feltétlenül és minden körülmények között az eredményt. Mert például felhős esztendőben azon részen fog jobb fű nőni, a hova a nap folyton elér, más esztendőben viszont a legelő ott lesz jobb, a hol azt a nap ellen a fasor jobban megvédi. Mindamellett mégis azt hiszem, hogy e sorok azt fogják eredményezni, hogy átlag véve évről-évre jobb és több fűvet fog kapni a marha. Én tehát nem ítélem el feltétlenül a fasorok ültetését, csupán speciális erdőtenyésztési szempontból mondom azt, hogy sokkal könnyebben lehet pásztákat felnevelni és megvédeni, mint egyes sorokat, s a szelek ellen való védelem ép úgy elérhető azoknál, mint emezeknél.

Abban foglalom tehát össze nézetemet, hogy e tekintetben is a helyi viszonyok határozzák meg az eljárás módját.

Nikel Zsigmond. Azt hiszem, hogy az imént hallott előadások után célszerű volna a nézeteket egybefoglalni és határozatot hozni. Habár igen kívánatos, hogy az Alföld pusztaságain erdőket mutathassunk fel, mind annak daczára roszul felfogott érdekek tartanám azt, ha azt kívánnók, hogy az Alföld fa tekintetében való minden szükségletét a maga földjén termelt fából szerezhesse be. Mert az Alföld nézetem szerint első sorban arra van hivatva, hogy a mezőgazdaságnak szolgáljon, s e részben használtassék fel, hogy előállítsa azon terményeket, melyekre a legalkalmasabb talajt képezi, s melyek másutt oly minőségben nem volnának előállíthatók. Így tehát az Alföldön csak a mezőgazdasági termelés számára alkalmatlan területet foglalhatjuk le az erdészet számára.

Másrészt nézzük Magyarország felső bércezebb vidékeit s azt fogjuk találni, hogy a terület legnagyobb része az erdészet számára van lefoglalva, s a mezőgazdasági haszonnövények termelésére sokkal kisebb rész van fentartva. Valamint tehát a felső magyarországi gazda s az ottani lakosság kénytelen nemesebb faterményeinek árán búzát vásárolni, úgy meggyőződéseim szerint az alföldi gazda arra van utalva, hogy nemesebb faszükségeit, értve a szorosabb értelemben vett haszonfát, kénytelen az ország felsőbb vidékein vásárolni. Ezen csereviszonyt én az ország ezen két részének fölvirágzása érdekében szükségesnek tartom. Ennek folytán azt vélem, hogy az Alföld sikságain természetdőljenne a tűzifa és a közönségesebb haszonfa. Erre nézve a talaj minőségéhez képest kell az eljárást merev formák távoltartásával megállapítani. Én azt gondolom, hogy miután ily fa termelése által a folyton szükségelt fára nézve a közönség ki lesz elégítve és jobb aratáskor alkalmasabb helyen termesztett faczikkéket vásárol-

hat, azt tartom, nem volna czélszerű eljárás pagonyba erőszakolni akarni a fenyvesek telepítését.

Én tehát röviden abban foglalom össze nézetemet, hogy az Alföldön természetdők lennének oly fanemek, melyek a mindennapi szükséglet kielégítésére szolgálnak, mert az alföldi közönség a ritkábban előforduló, jobb minőségű értékesebb faczikkeket a felső vidékről sokkal könnyebben beszerezheti.

Havas Sándor. Én e kérdést igen fontosnak tartom hazánk nemzetgazdasági viszonyaira nézve. A választmány előtt, midőn e kérdést kitűzte, bizonyára azon sajnos körülmény lebegett, hogy hazánk alföldi síksága erdőkkel nem bir, hogy tüzelőanyag és haszon- valamint szerszám- és épületfában legnagyobb hiány van, s mi módon lehetne ezen hiányon legczélszerűbben segíteni.

E részben mondhatom, nagy köszönettel tartozunk Illés Nándor tisztelt tagtársunknak, ki e kérdést elméletileg fejtegetvén, a gyakorlati eljárás különféle neveit megvilágította, előadván, hogy egyik-másik üzemmódtól mi várható. Ugy hiszem azonban, hogy a kérdés tulajdonképeni praktikus részének megvitatására már nem maradt idő és most azt hiszem, azon kérdés felett kell első sorban nyilatkozni, hogy az Alföld azon része, mely faszükségben szenved, miképen volna legczélszerűbben befásítható. Én legalább gyakorlati szempontból így fogom fel a kérdést, hogy t. i. e czélból az ország ezen nagy területén milyen üzemmódok hol alkalmazandók, a czél az lévén, hogy minél nagyobb tér fásíttassék be akár az egyik, akár a másik üzemmód mellett. E tekintetben bátor vagyok egy törvényjavaslatra utalni, melyet a lapokban olvastam s melyet én az erdőtörvény kiegészítő részének tartok annyira, hogy azt külön fejezetképen ezen törvényben szerettem volna felvéve látni, és pedig ott, hol a kopár területek befásításáról van szó. Mert nem csak a meglévő erdők fentartása, kezelése

és művelése a cél, hanem az is, hogy oly területek, melyek más kultúra alá nem alkalmasak, befásíttassanak. E tekintetben nemcsak az Erdészeti-Egyesületnek, hanem a közigazgatásnak is szép működési tér nyílik.

Méltóztassanak hazánk viszonyait tekintetbe venni. Minden ember tudja, hogy a tagosítás, az urbéri arányosítás hazánkban nagyrésztben keresztülvitetett, kivéve Erdélyben. Minden község kikapta a maga legelőjét. Alig van község, melynek ne volna egy oly területe, mit közlegelőnek vagy szántóföldnek nem lehet használni. E tekintetben a kormánynak s általában a közigazgatási hatóságoknak, ugyszintén az Erdészeti-Egyesületnek egész erkölcsi súlyával oda kell hatnia, hogy ezen más művelésre nem alkalmas területek községenként fásíttassanak be. Oda kellene hatni, hogy minden község a maga határát ültesse be fával. Ez lassan-lassan is megtörténhetik anélkül, hogy a község pénzereje tulságosan igénybe vétetnék. E mellett az utvonalak volnának befásítandók. Kevesebb súlyt fektetek a gazdasági tagok fasorral való ellátására, mely a gazda saját belátása és viszonyaitól függ.

Én tehát, mint mondtam, azt hiszem, hogy a kérdés súlypontja abban fekszik, hogy miképen lehetne az Alföldnek más műveletre nem alkalmas területeit befásítani. Ez irányban voltam bátor nézeteimet az elmondottakban előadni.

Kabina J. Csak annyit kívánok megjegyezni, hogy ugyanazon észrevételeket kívántam előadni, melyeket ő méltósága előadott s így a további felszólalástól azt hiszem, elállhatok.

Illés N. Csupán azért kívánok felszólalni, hogy megjegyezzem, hogy egészen eltértünk a tárgytól. A választmány által kitűzött kérdés elég világos. A mi a gazdasági tagokat illeti, ez inkább a mezőgazdák érdeklí s azok vannak hivatva e tekintetben szólni. Az üzem módok kérdését illetőleg elő-

adtam mindazt, a mit eddig a tudomány nyújtott. A gyakorlati részt illetőleg jogom volt várni, hogy azon tisztelt szak-társaim fognak e tekintetben felszólalni, kik gyakorlati eredményre utalva fejezhetik ki nézeteiket, s megmondják, hogy az ő kezelések alatt lévő gazdaságokban, mely üzem módok vezettek leginkább eredményre. Ennek alapján azután megnyertük volna határozatunk alapjául a kellő tájékozást. Csupán ezt kívántam előadni.

Máday. Én mint gazda kívánok e kérdéshez szólni. A kérdésnek második részét, mely a gazdasági tagok befásításáról szólott, igen mellékesen tárgyaltuk s én nem tartom e kérdést oly mellékesnek, hogy azon megállapodással kelljen megelégednünk, hogy mindenütt azon befásítási módot alkalmazzuk, mely a viszonyoknak leginkább megfelel! Nézetem szerint a magyar Alföld, mely az ország tekintélyes részét foglalja el, annyira egyforma viszonyokkal bír, hogy e tekintetben lehetne bizonyos általános szabályokat felállítani s azért épen azt vártam volna, hogy a t. erdész urak azt fejtsek ki, vajjon pászták, fasorok, vagy csoportok felelnek-e meg leginkább azon célnak, melyből az Alföldet befásítani kívánjuk, vagyis a fanyerés szempontjának. Ehez a gazda nem szólhat. A gazdák szólhatnak arról, hogy tesz-e kárt a szántóföldön a körülültetett fasor, de ahhoz, hogy mily módja az erdésznek felel meg a fanyerés szempontjának, az erdészek szólhatnak csak. Rendkívül szerettem volna, ha találkoztak volna néhányan, kik akár gyakorlati, akár elméleti okokkal kimutatták volna, hogy e tekintetben minő eljárás követendő. S minthogy én e kérdést egyáltalában nem látom kimerítve, azt hiszem, hogy erre a legközelebbi tárgynál visszatérhetünk s kérjük fel egyik, vagy másik tagtársunkat, ki az Alföldet ismeri, hogy e tekintetben tüzetes javaslatot tegyen.

Bátor vagyok erre nézve arra figyelmeztetni, hogy az

egész országnak egyik legnagyobb hibája, mondhatnám eredendő bűne, hogy a gazda a fának értékét nem tudja kellőleg megbecsülni, s úgy tekinteni azt, mint terhet. E tekintetben, ha kényszerrel is, fel kell világosítani a köznépet, hogy belássa, mily roppant haszna van a fának. Ime itt vannak a korábbi évek árvizei s azon nagy árvíz, mely Szegedet még ma is sujtja, részben azon pusztításoknak tulajdonítható, melyekkel az erdők kiirtattak. E tekintetben az erdészekre valóságos apostoli szerep vár. És épen azért nagyon kíváncs voltna, ha az Erdészti-Egyesület mint szaktekintély e kérdés alapos megfontolása után kimondaná, hogy mely üzemmódok által hiszi a befásítás célját az Alföldön legcélszerűbben keresztülvihetőknek.

Klein Ödön. A kérdés első része az, hogy mely üzemmódok lehetnek legcélszerűebbek a magyar síkfeldön s melyek és mily módon vannak ott gyakorlatban? Ezen kérdésre egyöntetű feleletet adni nem lehet, mert a ki erdőrendezéssel foglalkozott, tudni fogja, hogy ugyanazon erdőkerületben is többféle üzemmód alkalmazandó, sőt megtörténik, hogy ugyanazon pagony két üzemtestre osztatik a helyi, kelendősségi és értékesítési viszonyokhoz képest. Annál kevésbé lehet tehát az ország oly nagy területére nézve az üzem tekintetében egyöntetű és határozott elvet felállítani. A szakember, mielőtt valamely területen az egyik vagy másik üzemmódot választja, bizonyára előbb a helyi viszonyokkal fog megismerkedni. Ennél fogva javaslatom oda terjed, hogy a kérdés első részére nézve a tisztelt közgyűlés ne is hozzon határozatot, a mennyiben egyöntetű határozatot hozni nem is lehet, mindig az illető helyi viszonyokból függően az üzemmód megválasztása.

A mi a kérdés másik részét illeti, e tekintetben azt hiszem, hogy szintén nem lehet a legelőket és a gazdaság tagjai körüli talaj területeket egy kalap alá hozni. Erre nézve pártolom a kifejtett nézeteket.

Fliegel Nándor. Én a kérdést, különösen annak első részét kimerítettnek nem tartom. Arról van ugyanis szó, hogy mely üzem módok vannak az alföld síkjain leginkább gyakorlatban és mily eredményre vezettek? Én a szoros értelemben vett magyar alföldön lakom és sajnálattal vagyok kénytelen constátálni, hogy ott nagyon kevés erdő van, s azok, melyek vannak, kevés kivétellel, roszul kezeltetnek.

Láttam azonban kitünően kezelt erdőket szálerdő üzem-módban, — ő fensége József főherczeg tulajdonai, — s ezen üzem mód a legnagyobb sikert mutatja fel, míg természetes felujítás útján kezelt erdők eredménye határozottan rosz. Természetesen csak az alföldet értem, miután a kérdés szorosan erre vonatkozik.

A kérdést bevezető t. tagtársunk azt mondá, hogy ő inkább a sarjerdő-üzemet pártolná, mint a szálerdő-üzemet, azon feltétel alatt, hogy az a felujítás költségeit ne haladja tul. Az alföld siksága tiszta televényes föld lévén, az értések által nem hogy költségtöbblet állana elő, sőt a mező- és erdőgazdaság kombinált egybeköttetése nagyobb jövedelmet biztosít. Én tehát annak kimondását ajánlom, hogy ott, a hol oly erdőségek vannak, melyek tulkorosok, hogy kisarjadzás által eredményt nem ígérnek, ott az újbóli felujítás alkalmaztassék vetés által, egybekötve mezőgazdasággal.

A kérdésnek második részére véleményem az volna, hogy a mezőgazdasági tagok körül facsoportok telepítése lenne legcélszerűbb, — ismét csakis az alföldet értve; — ellenben a legelőkön mentől nagyobb csoportokban és száaláló modorban tartanám az erdő telepítést célszerűnek a szükséges tüzelő fáért. Szóval mentül több és nagyobb csoportokban kívánnám az erdőségek telepítését és leginkább a legelő részeken. Azt azonban károsnak tartom, hogy a táblák bekerítettessenek, mert különösen az ákácz roppant sok gyökhajtásokat ereszt, e mellett

a tábláknak nagyobb részét beárnyalja, a buza érést hátráltatja s a termést kevesbiti a gyökerek által elfoglalt területen.

Ebben foglaltam össze röviden nézetem.

Bedő Albert. A mi a kérdés első részét illeti, azt hiszem nincs köztünk erdészek között semmi kétely arra nézve, hogy a gyakorlati földmívelésnek egyetlen ága sincs annyira a helyi viszonyokhoz kötve mint épen az erdészet. Nem lehet tehát általános szabályt felállítani az iránt, hogy valamely vidéken ezen vagy azon üzemmód alkalmazandó. Ezt ugy szólnán minden lejtőségre, minden külön pontra az ottani viszonyok határozzák meg s e mellett első sorban irányadók az illető tulajdonos gazdasági érdekei. E szerint teljesen igaza van ugy Klein erdőrendező mint Nikel tagtársunknak, hogy az üzemmód megválasztása az illető actuális helyi viszonyoktól függ. E részben tehát általános érvényű elvet felállítani nem lehet. A szakavatott erdész tudni fogja, hogy az illető helyi viszonyokhoz képest miként járjon el. Arról, hogy mely üzemmódok vannak a magyar alföldön gyakorlatban és mily eredménnyel, Fliegel tagtársunk is szólt, s különösen kiemelte a szálerdőket és sulyt fektetett arra, hogy szálerdők telepítessenek. Én nem vonom kétségbe ennek igazságát, mert jól tudjuk, hogy a szálerdő szaktekintetben mily jelentőséggel bír. Azonban részemről tovább megyek. Én azt hiszem, hogy ha van valahol az ugynevezett csererdőknek jogosultságuk, szerintem leginkább az alföldön van. A tölgyesarjerdőknek jól tudjuk, igen jó erőteljes talaj szükséges. Azon magyar erdőbirtokos és magyar erdész, ki az üzemmódok megválasztása felett határozni fog, jól fogja tudhatni, hogy van-e annak ott jogosultsága vagy nincs. Én azt hiszem, hogy nem tévedek, ha tisztelt szaktársaim jelenlétében kimondom, hogy az ugynevezett csererdők, illetőleg a csererdő-üzemek megtelepítése az alföldön czélszerűnek ismerhető; mire nézve ismét mindenek-

előtt a helyi viszonyok a gazdasági körülmények és értékesítési tekintetek számbavételével kell határozni. Én a magam részéről csak hangsúlyozni akartam a cser hasznosításának kérdését az alföldi erdőmivelés szempontjából, melynek jó talaján a rövid fordában termelt tűzifára is szükség van. E mellett pedig még a középerdő-üzem is olyan, mely az Alföldön szintén jogosultsággal bírhat.

A kérdés másik része az, hogy az alföld legelőin tömör erdők vagy fa csoportok telepítése lehet-e célszerű.

Mindamyan tudjuk, kik az alföld talajviszonyait ismerjük, hogy ott általában véve, — nem mondom, hogy egyes kivételek nincsenek, — erőteljes gazdag talajjal van dolgunk. Azon vidéken tehát, hol a talaj gazdagsága, termelő képessége, annak kiváló televénytartalma a gazdasági mívelés bármely nemét lehetővé teszi, szerény véleményem szerint tömör erdőtelepítése már túlhaladott álláspont. A kulturának, a tökélyesbülő földmívelésnek általában véve egyik attribútuma az, hogy az erdő mindinkább az abszolút erdőtalajra szorul vissza. Ily erdőtalajjal a magyar alföld, legalább a hol én ismerem, kivéve a sovány homokos vagy vizenyős, mocsáros részeket nem bír.

Ennélfogva nézetem szerint a tömör erdők megtelepítése csak futóhomokos területek azon részein lehet indokolt, melyek ez idő szerint gazdasági célokra nem alkalmasak s így a t. közgyűlés, azt hiszem, megállapodásaként e kérdés felett kimondhatja, hogy tömör erdők telepítését az alföld futóhomok területein tartja célszerűnek.

A mi a fasorokat illeti, én nem tartozom, megvallo azon t. szaktársaink közé, kik a fasorokat elítélik s úgy vagyok meggyőződve, hogy azon kisbirtokos, azon földmivelő, kinek félholdnyi pásztája van 8 öl szélességben és 100 ölhosszuságban, nem lehet hivatott arra, hogy fasort telepítsen. Ezt alkalmazni fogja azon birtokos, kinek táblája nagyobb vagy több száz

vagy ezer holdnyi területet foglal magában. Kétségtelen, hogy a fasor a közvetlen közelében levő területnek némely, de nem minden esztendőben, termékenységet befolyásolja, s hogy az ákácznak gyökerei akadályozzák a mag termelését, így vannak legalább szaktársaink meggyőződve. Azonban azt hiszem, hogy nagyobb tábla mellett e körülmény alig jöhet számba, főleg miután kétségtelen, hogy a fasorok éghajlatunk szélsőségeinek befolyását nem egy tekintetben mérséklük, a mennyiben a szelek és melegség ellen óvszert képeznek, sőt a hideget és hófuvást is szelidíthetik.

Ennélfogva azt hiszem, a tisztelt közgyűlés egyetért velem abban, hogy utak mellett, valamint legelők körül is czélszerű és óhajtható a fasorok megtelepítése. Ez utóbbi tekintetet főleg azért emelem ki, mert az, nézetem szerint állattenyésztési szempontból is nagy jelentőséggel bír, s vele az erdők iránt is bizonyos kedveltséget ébresztünk. Ennélfogva utak mellett, legelők körül és nagyobb gazdasági testeknél fasorok telepítését mondaná ki czélszerűnek a közgyűlés.

A mi a facsoportok telepítését illeti, a tisztelt közgyűlés kimondhatná, hogy bármely művelt határnak természetlen részein valamint kisebb tagulatokat képező vizenyős részeken, vagy száraz dombos helyeken s a legelők soványabb terein a facsoportok telepítését kívánatosnak tartja, ugyszintén a legelő területek delelő helyein is, hol a fű növést nem akadályozzák. Azt hiszem ezekben lehet összefoglalható e kérdést illető megállapodásunk. (Helyeslés.)

Elnök. Méltóztatnak az indítványhoz, mely általában véve egyesíti az összes indítványok lényegét, hozzájárulni. (Helyes; Elfogadjuk!) Ennélfogva kimondom, hogy a Bedő ur által előadottakban foglaljuk össze jelen gyűlésünknek ezen kérdésre vonatkozó megállapodását.

Elnök az ülést délután 3 órakor bezárja.

(Folyt. köv.)

A f a p i a c z r ó l.

Közli: Bedő Albert.

Budapest, szeptemberhő 15-én.

A fapiacznak lapunk mult füzetében ismertetett helyzete javulást nem nyert s a már lankadó kereslet egyáltalában nyomottabbá teszi a helyzetet. Csalodásokról panaszkodik mindenki s ehez kétségkívül jogosultságot is ad a tavaszon és nyárelőn biztosan várhatott jobb kelendőségnek elmaradása. Legjobb még a forgalom a tűzifában s részben a tölgy-, épület- és szerszámfában, míg a fenyőanyagok csak válogatós vevőkre akadnak.

A m. kir. államvasutak által a mult hónapban 605.000 talpfára megtartott ajánlati tárgyalásnál az eladók közepes árakat értek el, így a vágvölgyi vonalra a rendes méretű talpfák darabját helyt Pozsonyban 1 frt 65 krért, az északi vonalakhoz az I. osztályu talpfákat drbonként 1 frt 40 krért, a II. osztályuak drbját 86, és a III. oszt. 70 krért szállítják.

A m. k. államerdőkből közelebből szintén nagyobb mérvű tölgyfa eladás történt a bustyaházai erdőhivatal kerületében lévő szenesi erdőből, melynél a Wuk-féle budapesti czég 12.000 drb, főleg dongafára való tölgyfáért, melyet csak 24 cm. felső átmérőig és csakis műszerfára dolgozhat fel, darabonként 10 frt 50 krt fizet.

A horvát-szlavonországi dongafa eladások szintén most vannak kitűzve, az eladók azonban gyenge reménynyel biztatják magukat, a még rendelkezésre álló nagyobb donga készletek miatt, mely mellett még figyelmet érdemel az is, hogy franciaország szőlőtermése a mult hó végéig érkezett értesülésünk szerint ez évre a folytonos esőzések miatt általában gyenge szüretet ígért, mely, ha a szeptemberi melegebb időjárással lényeges javulást nyert is a mostani eladásokra már

kevés befolyással lesz, a minthogy eddig és tetteleg a donga-árak sem emelkednek.

A lipó-ujvári m. kir. erdőhivatal fenyőfa termésének eladása, szintén most van kitűzve s az ebbeli ajánlati tárgyalás a beszercezbányai jószágigazgatóságnál jövő októberhó 14. lesz. A lipó-ujvári erdők a legkitünőbb minőségű faanyagokat szolgáltatván s mind a belföldi mind a külföldi piacokra egyaránt előnyös helyzettel bírván, kereskedői körökben igen nagy érdeklődéssel és feszült várakozással néznek a kiírt árverés elébe s kétségen kívül a versenyben való résztvétel is élénk leendő.

A mult füzetünkben közlött piaci árak lényegökben nem változván, ez uttal a külön ártételekre vonatkozó közlést mellőzhetőnek tartottuk.

Különfélék.

A bükk villámmertessége. Észak-Amerikában a nép azt hiszi, hogy a bükk (beachtree) sohasem érintetik a villám által, s az ottani indiánok nagy égháboru alkalmával a legközelebbi bükk alá sietnek, mely alatt magukat a villám beütése ellen biztosítottaknak tartják. Ugyanezen sajátság a régieknél a babérfának tulajdonított.

Szent-Helena szigete szembetűnő példáját szolgáltatja azon ténynek, mily szoros összefüggésben állanak az erdők a légköri lecsapodásokkal. Midőn a sziget 1502-ben felfedeztetett, sűrű őserdővel volt borítva, mely a gyarmatosok gondatlan irtásai, tüzek és nevezetesen a kecskék túlságos elszaporodása folytán idővel annyira kipusztított, hogy alig maradt egynéhány fa a szigeten. Ennek az volt a következménye, hogy a mult század krónikája ismételt és majdnem periodikus hosszantartó szárazságokról tanuskodik, melyek alatt minden termés és a házi állatok is tönkre mentek.

A mult század vége felé egy erélyesebb kormányzó jónak gondolta némi módot keresni, hogy ezen szomorú állapoton segítve legyen. Ezen cél elérésére nagyobb csemete-kerteket és faiskolákat állítatott fel; ügyes kertészeket és mindennemű fákat hozatott be a világ minden részeiből, és jutalmakat osztott szét azok között, kik magukat a fák nevelésében és szaporításában kitüntették. Különösen a *Pinus pinaster* vettetett nagy mennyiségben, melyből még mai napon is terjedelmes ültetvények léteznek. Ennek következtében a fák felnövése óta az előbbi száraz idények egészen kimaradtak, s jelenleg az eső mennyisége olyan, mint Angolország akármelyik vidékében, az esőzés pedig majdnem egyenlően el van osztva az egész éven át, kivéven 3 vagy 4 hónapot, melyekben erősebb záporok fordulnak elő, s melyek ennek folytán az ugynevezett nedves idényt képezik. Sajnálatos dolog, hogy a fanevelés és ápolás újra elhanyagoltatik, mióta a sziget a kelet-indiai társulat kezeléséből az angol kormányéba átment, mi 1836-ban történt. Azon idő óta az ősztündíjak kiosztása beszüntetett, és az utolsó 30 évben 20 fa vágatott le egynek ültetése mellett.

Változások az erdészeti szolgálat körében. A m. kir. pénzügyminister a selmeczi m. kir. bányászati és erdészeti akadémiára az erdőtenyésztés-, növény- és állattani tanszékhez Dietz Sándor végzett egyetemi bölcsészlet-hallgatót tanársegéddé; Seefranz Gusztáv végzett erdőmérnököt, továbbá Garlathy Oszkár és báró Feilitzsch Arthur végzett erdészhallgatókat a máram.-szigeti jószág- és bányagazgatósághoz; Kozma József, Krappe Frigyes és Fuchs István végzett erdőmérnököket, továbbá Kmetty János, Krajcsovics Béla és Hübner Ferencz végzett erdészhallgatókat a beszterczebányai jószágigazgatósághoz; Bencze Gergely végzett erdőmérnököt és Cserta Gyula végzett

erdészhallgatót az ó-budai jószágigazgatósághoz; továbbá a kolozsvári jószágigazgatósághoz Dapsy Frigyes, a zomborihoz Vágó László és a nagybányai főerdőhivatalhoz Stark János végzett erdészhallgatókat m. kir. erdőgyakornokokká, Mihalcics Miklós végzett erdészhallgatót pedig a zágrábi pénzügyigazgatóság kerületébe kir. erdőgyakornokokká nevezte ki.

A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Uray Bódog budapesti alapítványi faraktár-gondnokot pécsváradi közalapítványi ker. erdőmesterré; Vadászfy Jenő közalapítványi erdészt budapesti alapítványi faraktár-gondnökká; Csik Imre, Csupor István, Trsztjánszky László, Ballogh Kálmán és Bobok Tivadar végzett erdészeti akadémiai hallgatókat közalapítványi erdőgyakornokokká nevezte ki.

Tudósítások az Orsz. Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz.

I.

Azon t. egyleti tagok, kik a Deák Ferencz egyleti alapítványra kitüzendő pályakérdés megállapításához javaslatot kívánnak tenni: a f. évi közgyűlés ebbeli határozata alapján tisztelettel felkéretnek, hogy sziveskedjenek a részükről kitüzendőnek vélt pályakérdés szövegét lehető mielőbb és illetve folyó évi novemberhó 1-éig a titkári hivatalhoz beküldeni. A pályakérdés szövegét megállapító választmányi ülés napja később fog tudomásra hozatni.

II.

A f. évi közgyűlés alkalmával és a gyűlés megnyitása előtt egyleti elnök ur ő nagyméltóságának hivatalos uton ismeretlen kéztől jövő olyan levél kézbesítettett, melyhez 2 drb egyenként 100 frtról szóló és a folyó szelvényekkel ellátott 1860. évi sorsjegy volt csatolva a levélben foglalt azon kijelentéssel, hogy a magát megnevezni nem kívánó küldő ezt

hasznló értékpapirokban 1000 frtra óhajtja kiegészíteni a célból, hogy a tőke kamataiból a selmeczi akadémiára ösztöndíj alapíttassék; a sorsjegyekkel való nyerés esetében erdészeti iskola állíttassék s a jöhető nyeresémből az alapító családja is részesíttessék.

Minthogy szakunk t. ügybarátja magát megnevezni nem kívánja, levelében pedig az alapítvány kezelését egész határozottan nem írja körül s minthogy az esetleges nyeresémből tulajdoni jogát illetőleg is a kérdés további tisztázása szükséges: a t. alapító ur a f. évi közgyűlés határozata alapján tiszteletteljesen felkérte, hogy az itt kérdésben forgó alapítvány ügyének czélszerű rendezése végett magát az egyesület elnökével vagy titkárával megbízottja által érintkezésbe tenni sziveskednék.

A beküldött 2 darab 1860. évi 100 frtos sorsjegy további megőrzés végett a magyar földhitelintézetnél lett elhelyezve.

III.

Az Országos Erdészeti-Egyesület az új erdőtörvény országgyűlési tárgyalásainak részletes és teljes szövegét az egyleti tagok számára megszerezni óhajtván, a képviselő- és főrendiház illető hiteles naplóinak az erdőtörvényre vonatkozó egész tartalmát, külön nyomtatott szövegbe állíttatta össze s ezt ezennel a t. tagok rendelkezésére bocsátja.

Az egyesület közlönyében az „Erdészeti-Lapok“ ez évi folyamában bennfoglaltatik az új erdőtörvény, valamint az annak alapjául szolgált és korábbi időkben szerkesztett javaslatok is az illető évfolyamokban, míg az itt kérdésben forgó és nagy terjedelménél fogva a lap szövegébe fel nem vehetett füzet a törvényjavaslatra vonatkozó adatok kiegészítéséül a törvényhozó testület kebelében történt tárgyalások szövegét tartalmazza.

Az Orsz. Erdészeti-Egyesület ezen nagy negyed-rét alaku és 152 lapra terjedő tárgyalási napló-szöveget, mely az erdőtörvényben foglalt intézkedések indokolásául és magyarázatául is hasznos tájékozásokkal szolgálhat, az egyleti tagoknak, a nyomdai kiállítási költség megtérítése mellett, példányonként egy forintért bérmentve küldi meg.

Megrendelések a pénznek posta-utalvány útján való beküldése mellett az Országos Erdészeti-Egyesület pénztárához (Hold-uteza 21. sz.) intézendők. — Budapest, 1879. szept. 11.

Az egyesület titkári hivatala.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1879. augusztus hóban.)

Befizetés. frt.	Befizetés. frt.
Aradi gazdasági egylet 4	Pukáts Antal, m. kir. erd. számvivő 8
Böhm Ferencz, urad. erdöm. 24	Petykó József, m. kir. kat. erdőbecslő 8
Dusbaba Ignác, urad. erd. 8	Prugberger József, m. k. ministeri tanácsos 8
Fritsch János, m. k. erdőgyakornok 6	Rákossy József, m. k. erdész 8
Dr. Günther Antal, ügyvéd 8	Reman József, urad. főerd. 8
Gönczy István, m. k. erd. pénztárnok 8	Ruwald János, erdőgondnok 8
Győry Géza, m. kir. erdőgyakornok 4	Rikly Mihály, urad. erdöm. 4
Hömann Bálint, tisztartó 8	Römer Frigyes, m. kir. erd. pénztárnok 8
Halmay Ágoston, nyug. m. kir. erdőtanácsos 8	Rozinszky Béla, m. k. kat. erdőbecslő 11
Járos János, m. k. erdész 16	Reichard Sándor, erdőmest. 8
Kürthy Géza, m. k. erdész 8	Schurina József, erdész. 8
Kákossy László, erdész 8	Steyrer József, m. k. erdőmester 8
Makonyi Samu, urad. erdőmester 8	Salix Gyula, m. k. erdész 8
Matuskovits Béla, m. kir. erdész 8	br. Szegedy Ensch Károly, földbirtokos 8
Nachtnebel Ferencz, nyug. m. kir. erdőmester 10	Zachar József, erdőbíró 8

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1879. évi IX. füzetéhez.

 Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

H i r d e t m é n y.

Épület- és műszerfa-, valamint luczkéregeladás. Épület-, műszer- és tűzifatermelés és szállítás.

5350. szám. A nagyméltóságu m. kir. pénzügyministerium folyó évi 37.670. számu magas intézvénye folytán ezen jószágigazgatóság alá tartozó liptóújvári erdőhivatal pagonyainak tíz évi haszon- és tűzifa termésének vágása és szállítása, mint nemkülönbén ugyanezen pagonyok fenyőhaszonfa és luczkéreg termésének eladása végett 1879. évi október 14-ik napjára ezennel zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A haszonfaeladás, vagy a rakhelyeken, avagy tövön az erdőben történhetik.

A fának vágása és szállítása a haszonfának tövön és a luczkéregnek a vágásban való eladása a következő területek szerint bocsáttatik versenyre :

A) csoport, a teplicskai, feketevági, szvarini és vychodnai pagonyok együttvéve;

B) csoport, a maluzsinai pagony;

C) „ a lubochnai „

D) „ a lykaukai „

E) „ az oszadai „

Ajánlatok több csoportra együttesen, valamint az összes pagonyokra nézve is tehetők.

A raktárakban való eladás szinte akár egészben, akár a fenti csoportok szerint elkülönítve történhetik, azonkívül azonban az A) csoporthoz tartozó fenyőhaszonfa-termés a lipótújvári rakhelyeken két egyenlő részre elkülönítve külön-külön is eladható.

A haszonfavételi vállalattal az illető kincstári fűrészek bérlete is össze van kötve.

Zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1879. évi október-hó 14-én déli 10 óráig az alulírt jószágigazgatóságnál nyújtandók be.

A benyújtandó ajánlatokhoz a következő összegek készpénzben vagy ezen összegeknek árfolyam szerint számított magyar állampapírokban valamely állampénztárnál történt lefizetését igazoló letéti nyugta mint bánatpénz csatolandó, és pedig :

	A) csoport	B) csoport	C) csoport	D) csoport	E) csoport
	f o r i n t o k b a n				
1. A haszon- és tűzifának kiszállítási ára	10.000	3.000	5.400	500	3.400
2. A fenyő haszonfatermésnek a raktárakban való vételére	28.000 fele részére 14.000	6.000	7.000	1.000	5.000
3. A fenyő haszonfatermésnek tövön való vételére, melylyel egyszersmind a tűzifa kiszállítása is jár	25.100	6.000	9.000	900	6.000
4. A luczkéreg vételére a vágásban .	1.000	250	180	50	170

Az ajánlatokban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő előtt az árverési és szerződési feltételek ismereteseek, s hogy azoknak magát mindenben kifogás nélkül aláveti.

A részletes árverési és szerződési feltételek f. é. szeptember-hó 15-től kezdve a m. kir. pénzügyministerium erdészeti ügyosztályában Budapesten, a m. kir. jószágigazgatóságnál Besztérczebányán, valamint a m. kir. erdőhivatalnál Liptó-Ujvárott a hivatalos órákban megtekinthetők és kívánatra ki fognak szolgáltatni.

Besztérczebányán, 1879. évi augusztus-hó 19-én.

M. kir. jószágigazgatóság.

(Utánnymomat nem díjaztatik.)